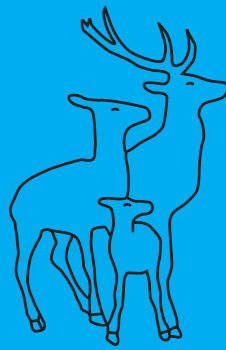

Çocuk Hakları için Ağ Kurma Çalışmaları Hükümet Dışı Kuruluşlar (HDK) için Kılavuz

**INTERNATIONAL
CHILDREN'S CENTER**

Çocuk Hakları için Ağ Kurma Çalışmaları Hükümet Dışı Kuruluşlar (HDK) için Kılavuz

ICC

Nisan 2006, Ankara

ÖNSÖZ

Çocuk Hakları Sözleşmesi (ÇHS) BM Genel Kurulu tarafından 1989 yılında benimsenmiş ve ABD ve Somali dışında Birleşmiş Milletler üyesi 192 ülke tarafından onaylanmıştır. Sözleşme’de yer alan ilkeler ve standartlar tüm dünyada hemen hemen evrensel kabul görmüştür. Bununla birlikte, resmi anlamdaki onay ile fiili uygulama arasında büyük bir boşluk bulunmaktadır. ÇHS’nin uygulanmasında başlıca sorumluluk hükümetlere düşmektedir. Ne var ki, üzerlerindeki yükümlülükleri ciddiye alan ülke sayısı çok azdır. Hükümet Dışı Kuruluşların (HDK), hükümetlerin çocuk haklarına öncelik vermelerini ve taahhütlerini yerine getirmelerini sağlayacak çabalara önemli katkıları olabilir.

Birçok ülkede ulusal çocuk hakları koalisyonları oluşturulmuştur ve bu koalisyonların çoğu ÇHS’nin gerek uluslararası gerekse ulusal ölçekte uygulanmasında ve izlenmesinde aktif biçimde görev almaktadır. Sonuçta bu oluşumlar koalisyonlarda nasıl çalışılacağı ve hangi etkinliklerin gerçekleştirilebileceği konusunda önemli bir deney birikimi sağlamışlardır.

Bu kılavuzun hazırlanmasına Çocuk Hakları Sözleşmesi HDK Grubu Ulusal Koalisyonlar Görev Birimi’nin girişimiyle başlanmıştır ve kılavuz Cenevre’deki HDK İrtibat Birimi ile birlikte kaleme alınmıştır. Amaçlanan, HDK’ların çocuk hakları koalisyonları kurmalarına ve bu koalisyonları sürdürmelerine yardımcı olacak pratik bir araç geliştirmektir. Kılavuzda, koalisyon oluşumunda nasıl hareket edileceği, çocuk haklarının savunulmasında kullanılan yöntemler ve HDK’ların başta Çocuk Hakları Komitesi’ne iletecekleri raporlar olmak üzere izleme mekanizmalarından nasıl yararlanabileceklerine ilişkin görüşler yer almaktadır.

Bu kılavuzun gerek koalisyon oluşturmak isteyenler gerekse halen bu tür koalisyonlar içinde yer alanlar açısından yararlı olacağını umuyoruz.

Elinizdeki kılavuz çeşitli kişilerin çalışmalarının ürünüdür. HDK İrtibat Birimi’nden Denise Allen’e ilgili materyali bir araya getirdiği ve nihai metni kaleme aldığı için özel teşekkürlerimizi iletiyoruz. Save the Children İsveç’ten Alfild Petrén ve Gerison Landsdown böyle bir kılavuz fikrini ilk kez ortaya atmış ve taslağı hazırlamıştır. HDK İrtibat Birimi Yönetim Ekibi çalışmaya değerli yorumları ve destekleriyle katkıda bulunmuştur. Kılavuza sağladıkları girdilerden dolayı ayrıca ulusal koalisyonlara, HDK İrtibat Birimi’nde yeni göreve başlayanlara ve diğerlerine de teşekkür borçluyuz.

Kılavuzun Fransızca ve İspanyolca versiyonları için DCI Kosta Rica ve Uluslararası Sekreteryaya, Türkçe versiyonu için de Uluslararası Çocuk Merkezi’ne (ICC) teşekkürlerimizi iletiyoruz.

GİRİŞ

Bir çocuk hakları aktivisti olan Gerison, ulusal çocuk hakları koalisyonlarının çalışmalarına değinirken görevin 'çok ağır olduğundan' söz ediyor. 'Öyle ki, daha işe başlamadan insanın gözü korkabilir. Ama, koalisyonlar umutla beslenirler.'

Çocuk haklarına ilişkin çalışmalar yürüten ulusal koalisyonlara ve diğer HDK'lara yönelik bu kılavuzun amacı da tam budur: koalisyonların, çocuk hakları konusunda daha etkili tanıtım-savunu çalışmaları yapabilmelerine yardımcı olmak. Kılavuz, ulusal koalisyonlara ve çocuk haklarını geliştirmekle ilgilenen diğer kesimlere öneriler ve fikirler iletmektedir. Bu yapılırken, Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin çocuk haklarının tanıtımı ve savunusu açısından ne ölçüde vazgeçilmez bir araç olduğu da sergilenmektedir. Kılavuz, koalisyonların bulunmadığı ülkelerde Hükümet Dışı Kuruluşları böyle koalisyonlar oluşturmaya özendirilmekte, koalisyonların bulunduğu yerlerde ise bunların nasıl daha etkili olabileceğine ilişkin çeşitli deneyimler aktarmaktadır. Kılavuz, Çocuk Hakları Sözleşmesi HDK Grubunun bir alt grubunu oluşturan Ulusal Koalisyonlar Görev Birimi tarafından geliştirilen bir fikrin ürünüdür. ÇHS HDK grubu, çocuk hakları koalisyonlarının oluşturulması, sürdürülmesi ve Sözleşme'nin uygulanması gibi alanlarda çalışan uluslararası HDK'ların oluşturdukları bir ağdır. 1990 yılında yürürlüğe girdikten bu yana iki ülke dışında bütün ülkeler tarafından onaylanan Sözleşme, bugüne dek en yaygın benimsenen insan hakları belgesidir.

Sözleşme'nin yürürlüğe girmesinden önce uluslararası HDK topluluğu Sözleşme taslağının hazırlanmasında yapıcı bir rol oynamıştır. Kimilerine göre, Sözleşme'nin, uygulamanın izlenmesinde HDK'lara tanıdığı önemli rol de bu katkılardan kaynaklanmaktadır. Sözleşme'nin 45'inci Madde'sinde şöyle denmektedir:

'Komite, uzmanlaşmış kurumları, Birleşmiş Milletler Çocuk Fonu'nu ve uygun bulduğu öteki yetkili kuruluşları, kendi yetki alanlarını ilgilendiren konularda uzman olarak görüş vermeye davet edebilir.'

Bu madde, çocuk hakları ile ilgilenen HDK'lar açısından, uygulamanın özendirilmesinde daha aktif roller üstlenmeleri için kapı açmaktadır. Sözleşme'nin uygulanmasını izlemekle görevli bir Sözleşme organı konumundaki BM Çocuk Hakları Komitesi'ne rapor verme zorunluluğu, HDK'ların bir araya gelerek rapor sürecine katılmalarını sağlayan önemli bir uyarıcı işlevini görmüştür. Çocuk Hakları Komitesi'nin eski bir üyesi, ulusal koalisyonlara göndermede bulunarak şunları söylemiştir:

'(Ulusal koalisyonlar) bu alanda önemli bir diğer izleme mekanizmasını oluşturmaktadır. Ulusal koalisyonlar, çocukların çevresinde güçlü bir toplumsal hareket yaratmakta, çocuk haklarının tanıtım ve savunusunu yapmakta, çocukların katılımını özendirmekte ve her birey ve gruba çocuk hakları savunucusu olma anlayışını aşılamaktadır. Dahası, bu koalisyonlar, çocuk hakları alanındaki girişimlerinin izleyicisi ve bu hakları gerçekleştirme çabalarındaki ortakları olarak Hükümetlerin faaliyetlerini de önemli ölçüde etkilemektedirler.' (1) (Marta Santos Pais – Floransa 1996)

Peki, ulusal çocuk hakları koalisyonları konusunda ne biliyoruz? Bir kere, bu koalisyonlar, yapıları, üyeleri/katılımcıları ve çalışma yöntemleri açısından çeşitli biçimler alabilmektedir. Ortada standart bir model yoktur. Bununla birlikte, kimi ortak yanlardan söz edilebilir. Örneğin:

- Koalisyonlar, genel olarak, BM Çocuk Hakları Komitesi'ne "Alternatif Rapor" sunma gereksiniminin karşılığı olarak ortaya çıkmıştır. Başka bir deyişle burada söz konusu olan,

çocuk haklarının durumuna ilişkin olarak, hükümet tarafından benimsenen bakış açısından farklı bir bakış açısının sunulmasıdır. Bu ilk belirlemenin ardından, üyelerinin geniş desteğini alan dinamik bir programı yaşama geçirme işine girişmiştir.

- Koalisyonlarda asıl ağırlığı, başta geleneksel olarak doğrudan veya dolaylı biçimde çocuklarla ilgilenenler olmak üzere HDK'lar oluşturmaktadır. Bunların yanı sıra, diğer sektörlerden, hükümetten ve resmi kuruluşlardan, ilgili alanlarda çalışan diğer HDK'lardan gelen ek üyeler de söz konusudur.
- Genel olarak koalisyonlar, kendilerini, çocuk haklarının daha geniş kapsamda tanıtılmasından ve yaygınlaştırılmasından sorumlu saymaktadırlar ve dolayısıyla Sözleşme'nin kamuoyunda daha yaygın biçimde tanınmasını sağlayacak etkinlikler yürütmektedirler.
- Koalisyonlar, hükümetlerini çoğu kez çeşitli düzeylerde etkilemeye, yasal düzenlemelerde ve politikalarda gerekli reformların gerçekleşmesini sağlamaya çalışmaktadırlar.
- Koalisyonlar hükümetlerle yapıcı ilişkiler sürdürmeye ancak bu arada kendi bağımsızlıklarını korumaya çalışırlar; ancak bu tür bir ilişki her zaman mümkün olmamaktadır.

Özetle, çocuk hakları koalisyonları gerek yapıları gerekse işlevleri açısından çeşitli biçimler alsalar da, büyük bir çoğunlukla Sözleşme'nin uygulanmasını ve çocuk haklarının savunulmasını hedefleyen HDK ağırlıklı ağırlar durumundadırlar.

Aradan geçen yıllarda ulusal koalisyonlar çocuk haklarının tanıtılıp savunulması alanında önemli başarılar elde etmişlerdir ve bu başarılar koalisyonlarda yer alanların çocuk haklarına ilişkin kapasitelerinin daha da gelişmesini sağlamıştır. Ancak, koalisyonların ele alınması gereken birtakım ortak zaafılar sergilediklerini de belirtmek gerekir. Bu zaafılardan ilerde söz edilecektir. Ama önce 'olumluluklar' üzerinde duralım:

ULUSAL BİR KOALİSYON OLUŞTURULMASI VE SÜRDÜRÜLMESİ NEDEN GEREKLİDİR?

- Koalisyonlar, değişimin katalizörleri olarak, çocukların refahının Çocuk Hakları Sözleşmesi'nde belirtildiği doğrultuda geliştirilmesi konusunda ortak duyarlılığa sahip kuruluşları bir araya getirerek çocuk haklarına yönelik bir odaklanma sağlarlar.
- Koalisyonlar, bir çok örnekte, haklarının yaşama geçirilmesinde çocuklar ve gençlerle birlikte veya onlar adına hareket eden, çocuk haklarının başlıca savunucusu konumundaki oluşumlardır.
- Kolektif bir oluşum içinde olmaktan kaynaklanan inandırıcılık ve otorite, genel olarak, tek bir bileşenin yapabileceklerinin ötesine geçer.
- Koalisyonlar, ilgili bütün tarafların girişimlerini odaklayacakları bir platform olarak işlev görür.
- Koalisyonlar, BM Çocuk Hakları Komite'sine rapor sürecine HDK'ların da katılımını sağlar.
- Koalisyonlar, BM Çocuk Hakları Komitesi'ne alternatif raporlar sunma ve çocuk haklarını tanıtmaya açısından büyük önem taşıyan bir dizi uzmanlık ve deneyimi bir araya getirir
- Koalisyonlar ayrıca çocuk hakları alanındaki çalışmalara ilişkin bilgi, beceri ve deneyimlerin paylaşılması yoluyla tek tek üyelerinin kapasitesini geliştirir.

- Koalisyonlar, üyelerine, özellikle tek başına kaldıklarında güçlüklerle karşılaşabilecek olanlara koruma sağlayabilir.
- Koalisyonların kamuoyu önündeki varlıkları ve etkinlikleri çocuk haklarına ve Sözleşme'ye ilişkin duyarlılığı artırır.
- Koalisyonlar, donörler açısından, çocuk hakları alanında çalışan kuruluşlara finansman sağlamada uygun bir kanal olabilir.
- Koalisyonlar, çocuklar adına veya onlarla birlikte çalışan kuruluşlar söz konusu olduğunda, refah-hayır işlerinden insan hakları odaklı çalışmalara geçişte önemli bir rol oynamıştır.

GÜNDEMDE EN FAZLA YER ALAN SORUNLAR NELERDİR?

- Birçok ağda görüldüğü gibi, koalisyonlar da rekabet veya güvensizlik gibi nedenlerle çatışmalara ve bölünmelere açıktır. Ayrıca, özellikle liderlik düzeyindeki kişilik çatışmaları da ağı zayıflatabilir.
- Birçok örnekte görüldüğü gibi, üye kuruluşların koalisyona açıkça beyan edilmiş bağlılıkları olmayışı veya rekabet yüzünden üyelerin aktif ilgi ve desteğini sürekli kılmada karşılaşılan güçlükler.
- Tek tek üyelerin çıkarları ile bir bütün olarak koalisyonun çıkarları arasında belirli gerilimler olabilir. Eğer iyi yönetilmezse bu gerilimler bir çatışmaya yol açabilir veya en azından bağdaşmayacak yönelimler olarak ortada kalabilir.
- Kimi üyeler açısından bakıldığında, değerli olabilecek, ancak rakip konumdaki talepler nedeniyle koalisyon çalışması bu üyeler için her durumda üst düzeyde öncelik taşıyamaz. Böyle durumlarda üyeler, önde duran görevlerin başarılı biçimde tamamlanması için gerekli kaynakları sağlayamazlar veya bu konuda isteksiz davranırlar.
- Üye kuruluşlar arasında büyüklük ve nüfuz açısından görülen eşitsizlikler de koalisyonlar içinde gerilimlere yol açabilir. Aktif katılım gösteren daha büyük üyeler genellikle koalisyona daha fazla zaman ve kaynak ayırırlar; böylece bu kuruluşların gündemleri de diğerlerine baskın hale gelir.
- Çocuk hakları dahil insan hakları alanındaki çalışmalar görece daha sınırlı donör desteği alır; dolayısıyla koalisyonlar genellikle finansman sorunlarıyla karşılaşırırlar.
- Çocukların doğrudan katılımı zayıf ve asgari düzeydedir; bunun başlıca nedeni de koalisyonların çocukları anlamlı biçimde kapsamanın yolları konusundaki bilgi ve deneyim eksiklikleridir.
- Koalisyonlar daha kapsamlı toplumsal güçlerden bağışık değıllerdir. Kimi ülkelerde, koalisyon üyelerinin siyasal veya dinsel ilgi ve çıkarları ağ içindeki dinamikleri olumsuz yönde etkileyebilmektedir.

BU KILAVUZ NELER SUNUYOR?

Bu kılavuz, çocuk hakları koalisyonları oluşturma sürecinde yer alan HDK'lar veya çalışmalarını daha ileri taşımak isteyen mevcut koalisyonlar için pratik bir araç olarak tasarlanmıştır. İlk bölümü oluşturan “Bir Eylem Çerçevesi Geliştirilmesi”, çocuk haklarını ileriye götürmede nasıl bir hat izleneceğinin belirlenmesine yönelik stratejik analiz için önerilerde bulunmaktadır. İkinci bölüm, “Etki için Örgütlenme”, güçlü yanlarını ve zaaflarını belirlemede koalisyonlara yardımcı olmayı amaçlamakta ve üzerinde anlaşmaya varılan hedefler doğrultusunda nasıl kapasite geliştirilebileceği konusunda fikir vermektedir. “Yöntemler ve Yaklaşımlar” çocuk haklarının tanıtımı-savunusu çerçevesinde çeşitli etkinlikleri özetlemektedir. Bundan sonra gelen “İzleme ve Rapor” bölümü BM Çocuk Hakları Komitesi ile diğer anlaşma organlarının rapor süreçlerinin önemine işaret

etmekte ve bu izleme mekanizmalarından en iyi nasıl yararlanılabileceği konusunda yol göstermektedir.

Kılavuz, en başta ulusal koalisyonların bu alandaki deneyimlerini temel almakta ve kimi örnek durumlara da yer vermektedir. Analiz ve eylemde koalisyonlara yardım amacıyla kontrol listeleri de verilmektedir. Dört ana bölümde kapsanan konulara ilişkin bir kaynakça en sonda yer almaktadır. Sözleşme, devletlerin raporlarına ilişkin kılavuz, her ülke tarafından onaylanan insan hakları anlaşmaları ve yararlı Internet siteleri gibi temel belgeler ise Ek'te verilmektedir.

Çocuk Hakları Sözleşmesi HDK Grubu

HDK Grubu, Sözleşme taslağının hazırlanmaya başladığı 1983 yılından bu yana faaldir. Grup o zamanlar "Çocuk Hakları Sözleşmesi Gayri Resmi *Ad Hoc* Grup" olarak biliniyordu ve Grup bu kimliğiyle taslağın hazırlanması sürecinde aktif biçimde yer almıştı. Sözleşme yürürlüğe girdikten sonra Grup bugünkü adını almıştır. Halen bünyesinde 50'yi aşkın uluslararası HDK yer almaktadır. HDK grubunun misyonu Sözleşme'nin tanıtılmasına, yaşama geçirilmesine ve izlenmesine yönelik çalışmalara yardımcı olmaktır. Aradan geçen yıllarda HDK Grubu, üyelerinin BM sistemini, bunun yanı sıra bölgesel ve ulusal forumları etkileme çabalarında bir platform olarak işlev görmüştür.

HDK Grubu çalışmalarının önemli bir alanı da, ulusal koalisyonların BM Çocuk Hakları Komitesi rapor sürecine katılmalarını sağlamaktır. Bir başka önemli çalışma alanı, çocuk sömürüsü ile ilgili konulardaki küresel gelişmeleri izlemek üzere bir odak nokta oluşturulmasıdır. HDK Grubu bünyesinde ayrıca çeşitli tematik alt gruplar yer almaktadır ve bu alt gruplar üyelerin belirli konularda daha etkili olmaya yönelik çabalarının eşgüdümü açısından temel bir rol oynamaktadır.

Sekreterlik, çalışmalarını Cenevre'de Uluslararası Çocuk Koruma ofislerinde sürdürmektedir.

İletişim bilgileri:

P.O. Box 88, 1211 Cenevre 20, Switzerland. Telefon: (44-22) 734-0558, Faks (44-22) 740-1145; e-mail: dc-hq@pingnet.ch. İrtibat Birimi: dc-ngo.group@pingnet.ch.

BİR EYLEM ÇERÇEVESİ GELİŞTİRİLMESİ

Giriş bölümü, ulusal çocuk hakları koalisyonlarının kimi ortak özelliklerini ve deneyimlerini özetlemişti. Bu bölüm ise, etkili bir koalisyon çalışmasının nasıl yürütüleceği konusunda yol göstermektedir. Kısa, orta veya uzun dönemli analizlere ve planlama çalışmalarına yönelik çeşitli yaklaşımlar bulunmaktadır. Çocuk hakları alanındaki analiz ve planlama çalışmalarının kimi ana öğelerine ilişkin noktalar bu bölümde yer almaktadır.

Çocukların buldukları ülkelerdeki durumlarıyla ilgili gerekli bilgiler ve sağlıklı bir analiz olmaksızın Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin bir ölçü olarak kullanılması durumunda eylem için en iyi planların neler olacağını belirlemek güçleşecektir. Ulusal koalisyonlar, çoğu durumda, BM Çocuk Hakları Komitesi'ne sunacakları alternatif raporları hazırlarken bu analizi birçok bakımdan yapmaktadırlar. Bununla birlikte koalisyonların çoğu, belirli bir noktaya gelindiğinde, öncelikli duyarlılık noktalarını ve eylemlerin odaklanacağı alanları belirlemek amacıyla kapsamlı bir analiz gereksinimi duymaktadır. Gerçi Sözleşme ideal olan ile fiili gerçekliğin karşılaştırılması açısından mükemmel bir araç sunmaktadır, ama koalisyonların aynı zamanda çocukların yaşamlarını etkileyen yerel kurumları ve sistemleri de dikkate almaları gerekir. Analitik bir çalışma, koalisyonun eylemlerinin uzun dönemdeki varlığı ve etkililiği açısından kritik önemdedir; bununla birlikte, hazırlıkların önceden yapılmasına gerekli özen gösterilmezse bu analiz de yetersiz kalabilir.

Hazırlık Aşaması – Sürecin Başlatılması

Bir eylem planının hazırlık aşamasında dikkate alınması gereken sorular

- Analiz ve planlama çalışmasına koalisyon üyeleri dışında diğer kişileri, grupları veya kuruluşları da katmamız gerekir mi?
- Özürlü çocuklar veya coğrafi açıdan ücra kırsal topluluklarda yaşayanlar gibi özel gruplar yeterince temsil ediliyor mu?
- Koalisyon üyeleri Sözleşme'yi ne kadar iyi biliyorlar ve bu bilgi analiz ve planlama açısından hangi önemi taşıyor?
- BM Çocuk Hakları Komitesinin tavsiyelerinden (sonuç gözlemlerinden hepimiz haberdar mıyız?)
- Katılan üye kuruluşlar, tartışmalara ve alınacak kararlara önemli katkılarda bulabilecek ölçüde hazırlıklı mı?
- Sözleşme'ye ne ölçüde uyulduğunun gerektiği gibi belirlenebilmesi açısından uzmanlara (hukukçular/politikaları belirleyenler) gerek duyulacak mı?
- Bu analiz çalışmasının kolaylaştırıcılığını kim üstlenmeli ve herhangi bir nihai belgenin hazırlanmasından kim sorumlu olmalı?
- Açık bir tartışma yapılmasının önündeki iç engeller (kişiler arasındaki sorunlar ve diğerleri) neler ve bunlar toplantılar başlamadan önce nasıl “etkisiz” hale getirilebilir?
- Tahmini finansal ve malzeme maliyeti ne? Üyeler bu masrafları nasıl karşılamalı?
- Gelenlerin azami katılımı nasıl sağlanmalı?
- Çocuklar katılmalı mı? Katılmıyorsa nasıl?

Birinci Aşama – Ulusal Yasaların Sözleşme ile Uyumunun Değerlendirilmesi

Durum Analizi-

Ülkede çocuk hakları ne durumda?

Çocuk Hakları Sözleşmesi, herhangi bir ülkede çocukların durumunun değerlendirilmesinde başvurulacak başlıca standarttır. Sözleşmede çocukların çeşitli alanlardaki bütüncül, geri alınmaz ve evrensel haklarını özetleyen 54 madde yer almaktadır. Bu maddeler, çocukların durumunu değerlendirmede koalisyonların kullanmaları gereken standartlar veya ölçülerdir. Çocuk Hakları Komitesi Sözleşme’de yer alan maddeleri bütün haklara eşit önem tanımak üzere farklı başlıklar altında toplamıştır. Başlıklar şöyledir:

<i>Uygulamaya yönelik genel önlemler</i>	– Maddeler: 4, 42, 46 (paragraf 6)
<i>Çocuğun Tanımı</i>	– Madde 1
<i>Genel İlkeler</i>	– Maddeler: 2, 3, 6 ve 12.
<i>Medeni Haklar ve özgürlükler</i>	– Maddeler: 7, 8, 13, 14, 15, 16, 17, 37(a)
<i>Aile ortamı ve alternatif bakım</i>	– Maddeler: 5, 18 (par.1, 2), 9, 10, 27(4), 20, 21, 11, 19, 25, 39
<i>Temel sağlık ve refah</i>	– Maddeler: 6(2), 23, 24, 26, 18, 17.
<i>Eğitim, boş zaman ve kültürel etkinlikler</i>	– Maddeler: 28, 29, 31
<i>Özel koruma önlemleri</i>	– Maddeler: 22, 30, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40.

Koalisyonlar, Sözleşme’nin kendisinin yanı sıra, örneğin BM insan hakları anlaşmaları, ILO standartları ve örneğin UNICEF gibi ilgili BM organlarının yıllık raporları gibi kaynaklara da başvurabilirler. Ülkede çocuk işçiliği sorunu ciddi biçimde gündemdeyse, koalisyonlar ILO Sözleşmelerine, özellikle istihdamda asgari yaş ve çocuk işçiliğinin en kötü biçimleri ile ilgili 138 ve 182 sayılı sözleşmeleri kullanabilirler. Ülkeler tarafından onaylanan uluslararası insan hakları anlaşmaları için eklere bakınız. Koalisyonlar, bunlara ek olarak, hangi standartların yaşama geçirildiğini görmek amacıyla BM kuruluşlarına, insan hakları örgütlerine ve ülkelerinde bu standartların uygulanmasını izleyen kalkınma kuruluşlarına danışabilirler.

UNICEF’in Sözleşme Uygulama Elkitabı karşılaştırmalı araştırmalar için yararlı bir araçtır. Elkitabı, Çocuk Hakları Komitesi’nin çalışmalarını ve ilgili diğer BM raporlarını temel alarak her maddenin ayrıntılı analizini içermektedir. Elkitabının her bölümü tek bir maddeyi ele almakta ve koalisyonların izleme çerçevelerini hazırlarken kullanabilecekleri bir “Uygulama Kontrol Listesi” ile sona ermektedir.

Koalisyonlar, bütün çocukların, örneğin sağlık, eğitim ve çocuk adalet sistemi gibi temel alanlardaki haklarını kapsayan bir analiz yapma tercihinde bulunabilirler. Bu tercih, kısmen, koalisyonun elinin altındaki kaynaklara ve analiz açısından vazgeçilmez özellik taşıyan bilgilere erişim imkanlarına bağlıdır. Burada, strateji değiştirirken zaman ve kaynak kaybına uğramamak açısından kararın erken verilmesi önemlidir.

Bir ülkenin Sözleşme ve diğer uluslararası standartlar açısından ne durumda olduğunun değerlendirilmesi, başta çocukları etkileyenler olmak üzere ülkedeki yasal düzenlemelerin gözden geçirilmesini gerektirir. Koalisyonda ulusal yasalar konusunda bilgi eksikliği varsa, bu konuda uzman kişilerin koalisyon bünyesine alınması gerekir. Koalisyon, ülkedeki yasal düzenlemelerin Sözleşme’ye uygun olup olmadığını değerlendirdikten sonra, yasaların uygulandığı araçların ve

süreçlerin, temel olarak da ulusal politikaların ve programların belirlenmesine ve değerlendirilmesine geçebilir. Genel olarak alındığında koalisyon üyelerinin ulusal yasaların nasıl yaşama geçirildiği konusunda sağlam denebilecek bilgileri vardır; bununla birlikte, önemli bilgi açıklarıyla karşılaşıldığında uzmanlara başvurulması gerekebilir. Bütün bu çalışmaların sonucunda belirli bir ülkedeki yasal düzenlemelerin, politikaların ve programların Çocuk Hakları Sözleşmesi ile ne kadar uyumlu olduğu ortaya çıkar.

Sözleşme	Ulusal Yasalar	Politikalar	Programlar
Uygulamaya Yönelik Genel Önlemler	Çocuk Yasası vb.	Ulusal Eylem Programı	Sosyal Hizmet Bakanlığı – Bakıcı aile
Çocuğun Tanımı	Eğitim Yasası Ceza Yasası	Zorunlu Eğitim Çocuk ve gençlere ilişkin politikalar	İlköğretim Gözetimde tutma

Yukarıda belirtilenler, Sözleşme ile ulusal yasalar, politikalar ve programlar arasında belirli bir bağlantı olduğunu göstermektedir. Burada göz önüne alınması gereken kimi temel noktalar şunlardır:

- Sözleşme'nin hangi yönleri ülkedeki yasal düzenlemelerde kapsıyor, hangi yönleri kapsamıyor?
- Ulusal, bölgesel ve yerel politikalar ve uygulamalar Sözleşme'ye hangi noktalarda uyuyor, hangilerinde uymuyor?
- Ülkedeki yasal düzenlemeler nerelerde Sözleşme'ye göre yetersiz kalıyor? Neden?
- Hükümet programları Sözleşme'de özetlenen standartları ne ölçüde karşılıyor?

Bu çalışmayla, Sözleşme'nin yaşama geçirilmesi sorumluluğunu üstlenen kurumlara daha yakından bakılmış olur.

İkinci Aşama – Çocuk haklarını yaşama geçirmekten sorumlu başlıca sosyal kurumların, grupların ve sistemlerin belirlenmesi

Hazırlanacak listede, çocukların haklarını yaygınlaştırma ve güvence altına alma açısından kritik önem taşıyan ulusal aktörler yer almalıdır. Bunlar, hükümet, yargı, medya, dinsel kuruluşlar, okul sistemi, çocuklar ve gençler, kamuoyu ve kültürdür. Bu liste daha da uzatılabilir; ama, listeyi görece kısa tutup en önemli kuruluşlara ve kesimlere yer verilmesi daha uygun olur. Sözleşme ile birlikte ilgili diğer standartların ve tavsiyelerin yaşama geçirilmesindeki başlıca “görev sahiplerinin” belirlenmesinde, bu görevlilerin ne yapmaları gerektiği ile fiilen ne yaptıkları arasında basit bir karşılaştırmaya gidilmelidir. Böylece söz konusu kesimlerin uygulama açısından ne derece önem taşıdıklarıyla birlikte koalisyonun izleyebileceği en uygun yol da belirlenmiş olacaktır.

Üçüncü Aşama – Bu sosyal kurumların ve grupların

Çocuk hakları açısından yer aldıkları konuların değerlendirilmesi

Genel olarak ulusal koalisyonların, çocuk hakları açısından belirli ilgili gruplarının görüşlerinin ne yönde olduğu; çocuklara ve çocukluğa yönelik kültürel ve sosyal tutumların niteliği gibi konularda yeterli bilgileri vardır. Ancak gene de, çeşitli kuruluşların bu konulardaki konumları çoğu kez

yeterince net değildir ve zaman zaman kafa karıştırıcı bir görünüm verebilir. Sözelimi bir hükümet genel politik düzlemde Sözleşme'yi desteklediğini belirtebilir; buna karşın, uygulama açısından büyük önem taşıyan üst düzey kamu görevlilerinin bu konuyu sahiplenme dereceleri hemen bilinmeyebilir. Böyle durumlarda yapılacak bir “haritalama” çalışması sayesinde, koalisyon belli başlı aktörlerin konumu, konuyu sahiplenme dereceleri ve Sözleşme doğrultusunda düzeltmeler yapabileme potansiyelleri açısından nerelerde daha fazla bilgi gerektiğini kısa sürede saptayabilir.

Dördüncü Aşama. – Ulusal koalisyonların olası eylem seçeneklerinin sıralanması

Analizin iki aşaması, Sözleşme'ye ne ölçüde uyulduğunun ve uygulamadan sorumlu başlıca kurumların belirlenmesi aşamalarından sonra, koalisyonun eylem önceliklerini belirlemesi gerekir. Bir koalisyonun önündeki eylem seçenekleri yalnızca yukarıda sözü edilen kurumların ve grupların konumlarına değil aynı zamanda koalisyonun kendi iç yapabilirliklerine de bağlıdır. Koalisyonların çoğu açısından iç yapabilirlikleri belirleyen üç ana öğeden söz edilebilir:

- **önderlik** – seçilmiş görevli, komite başkanları ve ücretli üst düzey yöneticiler,
- **üyeler arasındaki ilişkiler** ve önderliğin bu ilişkileri nasıl yönlendirdiği,
- **eldeki kaynaklar:** finansman, donanım ve diğer malzemeler dahil.

Bu üç öğenin liderlik tarafından titizlikle yönlendirilen etkileşimi koalisyonun ne kadar başarılı olabileceğini belirler. Söz konusu üç öğenin daha ayrıntılı bir değerlendirmesi bir sonraki bölümde yapılacaktır. Üçüncü bölümde, çocuk hakları alanında koalisyonların başvurabilecekleri çeşitli etkinliklere yer verilmektedir. Planlar hazırlanırken, bu fikirlerin olası eylem seçeneklerinde dikkate alınması gerekir. Ayrıca, kimin neyi ve hangi zaman diliminde yapacağı da belirlenmelidir.

ÜLKEDE ÇOCUKLARIN DURUM ANALİZİ İÇİN ÇERÇEVE

1. Sözleşme ve diğer temel belgeler	2. Sözleşme'nin uygulanması üzerinde etkili olan sosyal kurumlar ve gruplar	3. Sosyal kurumların/grupların çocuk hakları ve Sözleşme'ye ilişkin konuları/görüşleri	4. Koalisyonların çocuk haklarını geliştirme alanında yapabilecekleri
<p>Çocuk Hakları Sözleşmesi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uygulamaya yönelik genel önlemler • Çocuğun tanımı • Genel ilkeler • Medeni haklar ve özgürlükler • Aile ortamı ve alternatif bakım • Eğitim, boş zaman ve kültürel etkinlikler • Sosyal koruma önlemleri 	<p>Merkezi hükümet-Siyasal/yasama düzeyleri</p> <p>İlgili bakanlıklar</p> <p>Bölgesel/yerel yönetim, belediyeler</p> <p>Anayasa dahil olmak üzere çocuklarla ilgili hâlen geçerli yasal düzenlemeler</p> <p>Yargı sistemi</p>	<p>a) Koalisyon....'nın görüşlerini ve konumunu biliyor mu, bilmiyor mu?</p> <p>b) Koalisyon bu görüşlerdeki olumlu ve olumsuz yönleri biliyor mu?</p> <p>c)'nın görüşü ve konumu konusunda sağlıklı bilgi açığı var mı?</p> <p>d) Koalisyon bu bilgi açığını kapatacak bilgileri nasıl elde edebilir?</p> <p>a, b, c ve d'deki gibi</p>	<p>Lobi/Kampanya</p> <p>Karşılıklı görüşmeler/Kampanyalar</p> <p>Lobi/enformasyon</p> <p>Sözleşme ile yürürlükteki yasaların karşılaştırılması</p> <p>Eğitim/izleme</p>
<p>ÇHS Komitesi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sonuç görüşmeleri • UNICEF'in yıllık ülke raporu dahil diğer raporlar 	<p>Medya</p> <p>Dinsel kuruluşlar</p> <p>Okul sistemi</p> <p>Çocuklar ve gençler</p> <p>Kültür (popüler ve geleneksel)</p> <p>Kamuoyu</p>	<p>Yukarıdaki gibi</p> <p>Yukarıdaki gibi</p> <p>Yukarıdaki gibi</p> <p>Yukarıdaki gibi</p> <p>Yukarıdaki gibi</p> <p>Yukarıdaki gibi</p>	<p>İttifak kurma/enformasyon...</p> <p>İttifak kurma/enformasyon...</p> <p>İttifak kurma/enformasyon...</p> <p>Enformasyon/işbirliği/güçlendirme</p> <p>Olumlu yönler ve çelişkiler üzerinde araştırma</p> <p>Bilgi</p>

Eylem Planı

Ülkenin Sözleşme'ye ne kadar uyduğunun analizi, koalisyonun uzun dönemli vizyonunun belirlenmesine büyük ölçüde yardımcı olabilir. Uzun dönemli vizyon, genel bir amaç veya hedef veya bir hedefler dizisi olarak ifade edilebilir. Koalisyonun misyonu, orta ve uzun dönemli amaçlar içerebilir ve koalisyonun varlık nedenini sağlam bir gerekçeye dayandırır. Bunun ardından, koalisyonun misyonunu yerine getirmek için ne yapacağına ilişkin bir strateji belirlenir. Proje hedeflerinin somut, ölçülebilir, ulaşılabilir, uygun ve zamana bağlanmış olmalarına (specific, measurable, achievable, relevant and time bound; SMART) özen gösterin. Her projenin tamamlanmasının ardından, yaratılan etkiyi ve edinilen dersleri belirlemek üzere bir değerlendirme yapılmalıdır.

BİR EYLEM ÇERÇEVESİ GELİŞTİRİLMESİNDE AŞAMALAR

AŞAMALAR

EYLEM

Koalisyon Vizyonu

Toplumun ÇHS açısından değerlendirilmesi sonucunda ortaya çıkan bir 'temenni'

Koalisyon Misyonu

Aşağıdaki boyutlara sahip bir açıklama:

- Değişim hedefleri
- Değişimin niteliği
- Koalisyonun yerinin ve rolünün gerekçesi

Koalisyon Stratejisi

Misyonun yerine getirilmesi için seçilen alanlar ve çalışma yöntemleri. Örneğin:

- Sözleşme'ye uyum sağlanması açısından kurumsal kapasitelerin geliştirilmesi
- Yasal düzenlemelerde/politikalarda değişikliğin özendirilmesi
- X alanında çocuk haklarını gözeten yönelimler sağlanması

Koalisyon Projeleri

Stratejiye uygun ve SMART (somut, ölçülebilir, ulaşılabilir, uygun ve zamana bağlanmış) hedeflerini temel alan etkinlikler. Örneğin,

- ...'ya yönelik eğitim programları
- ...'yı iknaya yönelik kampanyalar
- ... konusunda araştırma

Sonuçlar ve Öğrenilenler

- Hedef grup üzerinde yaratılan etki derecesi
- Beklenen veya beklenmeyen diğer sonuçlar
- Gözden geçirme ve değerlendirme
- Daha sonraki planlamanın zemini

Analiz Sırasında Gerçekleştirilecek Pratik Etkinlikler

- Analiz çalışmasını, format geliştirilmesini, zaman çizelgesinin ve metodolojinin belirlenmesini ve bu çalışmaların eşgüdümünü üstlenecek bir komite veya çalışma grubu oluşturulması
- Çocuk hakları ihlalleri ile ilgili başlıca duyarlılık alanlarının belirlenmesi amacıyla uzmanlarla bir dizi toplantı düzenlenmesi
- Sözleşme'deki belirli maddelerin incelenmesi için çalışma grupları oluşturulması
- Bütün koalisyon üyelerinin, bilgi sahibi oldukları ve genel analize kendi uzmanlık alanlarından katkıda bulunabilecekleri konuları titizlikle incelemeye davet edilmesi
- Sözleşme'nin her maddesi için ilgili sorulardan oluşan bir kontrol listesi hazırlanması, bu listelerin ilgilene HDK'lara dağıtılması ve alınan yanıtların nihai rapora dahil edilmesi
- Analiz taslağı hazırlandıktan sonra bunun görüşleri için çok sayıda ilgi grubuna ve kuruluşa gönderilmesi
- Farklı yaşlardan, sosyal, ekonomik ve kurumsal çevrelerden çocukların ve gençlerin görüşlerinin alınması.

ÇHS HDK Grubundan – Ulusal Koalisyonlar Görev Birimi (1997)

ETKİ İÇİN ÖRGÜTLENME

Bu bölümü okuyan çocuk hakları aktivistlerinden birçoğu muhtemelen şöyle diyecektir: “Burada yazar ideal bir dünyadan söz ediyor, bunlar bizim koalisyonumuzda olmaz!” Aslında pek çok örnekte ulusal koalisyonlar BM Çocuk Hakları Komitesi’ne Alternatif (veya “Gölge”) Rapor sunmak için alelacele kurulduklarından bu düşünce pekala doğru da olabilir. Kuruluşun ilk evrelerinde, üyeler kafalarında kısa vadeli amaçlar taşıdıklarından, başka bir deyişle başlıca iş alternatif bir rapor hazırlamak olduğundan örgütsel meselelere çok fazla dikkat edilmez. Oysa gerçek daha farklıdır. Sözleşme kalıcı bir belge olarak ortadadır ve HDK topluluğu da (ulusal koalisyonlar aracılığıyla) Sözleşme’nin uygulanmasına katkıda bulunma yükümlülüğünü üstlenmiştir. Kimi ülkelerde koalisyonlar Sözleşme’nin tanıtılmasına, savunulmasına ve uygulanmasına yönelik kararlılıklarını açık biçimde göstermiştir. Dolayısıyla, ulusal koalisyonların, çalışmalarını süreklileştirmek için iyi örgütlenmeleri gerekir. Bu bölüm de bu konuyu ele almaktadır. Bölümde, ulusal koalisyonlarda halen mevcut kapasiteler öne çıkartılmakta, bu kapasitelerin nasıl daha fazla güçlendirilebileceğine ilişkin öneriler yapılmaktadır.

Koalisyon İçi İşbirliği

Ulusal koalisyonların birçoğu çocuklara odaklı HDK’lar ile birlikte çocuk hakları konusuna ilgi duyan diğer kuruluşlar ve gruplardan oluşmaktadır. Kimi koalisyonlarda aynı zamanda hükümetlere bağlı bakanlıklar veya kuruluşlardan temsilciler de yer almakta, bireysel üyelik kabul edilmektedir. Dolayısıyla, çocuk hakları koalisyonları tek tip bir yapılanma sergilemez; bunlar, tersine, kendilerini içinde yer aldıkları koşullara uyarlamışlardır. Yapılanma açısından sergiledikleri farklılıklara karşın bu koalisyonlar da, diğer bütün ağlarda olduğu gibi, geniş bir alana yayılan beceri, bilgi, kararlılık ve taahhütleri bir araya getirmektedir. Ayrıca, koalisyon üyelerinin kendi toplumlarında farklı etki alanları vardır; aralarından kimilerinin inandırıcılığı ve itibarı hayli yüksektir. Bu kuruluşlar/gruplar/kişiler, koalisyonda yer alarak, kendi inandırıcılık ve itibarlarını koalisyona da taşırlar. Kimi durumlarda koalisyonlar kendi üyelerinin gücünden yararlanmayı bilmişlerdir. Diğer örneklerde ise bu avantajdan yararlanmasını bilememişlerdir. Aşağıda yer alan “**Ulusal Koalisyon İç Denetimi**” başlıklı kutu değerlendirme çalışması kapsamına alınacak başlıca alanları ortaya koymaktadır. Koalisyon, bu denetimin bir sonucu olarak, elindeki kaynaklardan en iyi nasıl yararlanabileceği, bir bütün olarak koalisyona ve katkıda bulunan koalisyon üyelerine nasıl yararlı olunabileceği konusunda net bir fikre sahip olmalıdır.

ULUSAL KOALİSYON İÇ DENETİMİ

Periyodik denetimler, koalisyon üyelerinin/katılımcılarının sağlayabilecekleri kaynaklar gözetilerek yapılmalıdır. Üyelerin bu konudaki taahhütleri genellikle zamana bağlanmıştır; dolayısıyla, bu taahhütlerin yenilenmesi ve mümkünse artırılması gerekir. Denetim, her planlama döngüsünde yapılabilir. Yeni üyeler, toplantılara katılma ve üyelik ödentilerini verme dışında başka hangi katkılarda bulunabilecekleri konusunda bilgilendirilmelidir. Mevcut üyelerin, koalisyonun çalışmasını aynı zamanda kendi çalışmaları açısından önemli bir katkı saymaları sağlanmalıdır. Böylece üyeler bu koalisyon çalışmasına kendi yıllık plan ve bütçelerinde önemli bir yer ayıracaklardır. Birçok koalisyon açısından, üyelerinin yetkileri ve hukuksal statüleri kendi inandırıcılıkları açısından büyük önem taşır. Üye kaynaklarıyla yapılan katkılar bu inandırıcılığı daha da artırır. Üyelerin taahhüt ve katkılarını arttırmanın bir diğer potansiyel avantajı da bu sayede koalisyon çalışmalarına daha fazla özen gösterilmesinin sağlanmasıdır.

Ulusal koalisyonun kullanabileceği iç kaynaklar nelerdir?

A. Üyelerin İnsan Kaynakları Taahhüdü:

- Genel toplantılara katılacak personel/gönüllü temsilci(ler)
- Çalışma gruplarına veya özel projelere katılacak personel/gönüllü temsilci(ler)
- Düzenli toplantılara katılmanın ötesinde koalisyona X zamanını ayıracak personel/gönüllü temsilci(ler)
- Koalisyonda yarım/tam zamanlı çalışacak personel/gönüllü temsilci(ler)

B. Üyelerin Maddi Katkıları

- Koalisyon toplantıları için yer temini
- X sayıdaki koalisyon toplantısı için yiyecek içecek
- Projeler için kırtasiye ve diğer malzemeler
- Telefon, faks, e-mail imkanları olarak X değerinde katkı
- X süresi için ofis (ve örneğin tefriş gibi diğer katkılar)

C. Üyelerin Finansal Taahhütleri

- Üyelik ödentileri (üyelik ödentileri bütün koalisyonlar tarafından talep edilmez. Ancak, bağlılığın bir göstergesi olarak birçok koalisyon bunu talep eder. Bununla birlikte üye ödentilerini toplantı programlarının veya sekreterlik masraflarının önemli bir bölümünü karşılayacak ölçüde yüksek tutan koalisyon çok azdır)
- Genel amaçlara yönelik ek katkılar
- Belirli projeler veya çalışma alanlarına yönelik ek katkılar
- Koalisyonun yıllık bütçeye dahil edilmesi
- Fon sağlamada yardım

D. Üyelerin Diğer Taahhütleri

- Ulusal danışma kurulları, çalıştaylar ve konferanslar gibi dış forumlarda temsil
- (Temsilde sorunlar yaşanmaması için bu alanda özellikle dikkatli olunması gerekir)
- Koalisyon gündeminin üyelerin çalışma programlarına dahil edilmesi (program çalışmalarını uyumlulaştırmanın ve çıkar çatışmalarından kaçınmanın iyi bir yolu)
- Sekreterlik hizmetleri.

İPUÇLARI

- Bütün üyelerin, yukarıda belirtilen bütün alanlarda katkıda bulunmalarını sağlamaya çalışın
- Üyelerin katkılarından özel vesilelerle taktirle söz edilmesi. Sembolik jestler bu alanda hayli motive edici olabilir
- Önemli ölçüde katkıda bulunan üyelerin görünürlüklerinin de artmasını sağlayacak esnek düzenlemeler yapılması. Örneğin, finansmanını sağlayan bir kuruluşun isminin hazırlanan bir afişte yer alması gibi. Esasen donörler genellikle bu koşullarda ısrar ederler ve koalisyonlar da genellikle bu ısrarı anlayışla karşılarlar.

Üyelik

Koalisyon etkinliklerine aktif üyelik katılımı, üyenin misyona ve program hedeflerine ne ölçüde sahip çıktığına bağlıdır. Koalisyon üyeleri bu koalisyonun kendi çalışmalarıyla örtüştüğünü görürlerse daha aktif katılırlar. Çünkü, koalisyon onların kendi çalışmalarını da pekiştirmekte ve güçlendirmektedir. Bunun tersi de doğrudur ve birçok koalisyon üyesi açısından geçerlilik taşır. Kimi üyeler için çocuk hakları, bununla ilgili olmayan kendi çalışmaları açısından bir ekstra yüküdür. Pratikte, bu konumdaki kuruluşların koalisyonlara katılımları sınırlı bir olgudur ve katılım söz konusu olduğunda bu belirli konular veya görevler bazında seçici biçimde gerçekleşir. Aynı şey, koalisyonu veya burada yer alan kimi üyeleri/kişileri kendi çalışmalarına rakip görenler için de geçerlidir. Böyle durumlarda söz konusu kuruluşlar katılımlarını asgari düzeyde tuttıkları gibi, kimi aşırı örneklerde koalisyon çalışmalarına zarar da verebilirler.

Özetle, koalisyon üyeleri genel olarak Sözleşme’yi ve çocuk haklarının geliştirilmesi davasını ahlaki açıdan güçlü biçimde sahiplenen kuruluşlardır. Bununla birlikte, koalisyona fiili katılımları, koalisyonun daha somut hedeflerinde kendileri açısından hangi yararı gördüklerine bağlıdır. Eğer bu söylenen doğru ise, üyelerin kabulünde ve koalisyon içinde tutulmasında akılcı bir yaklaşım izlenmesi gerekir. Aşağıda yer alan “Üye Alma ve Üye Değerlendirmede Uyarılar”, üyelik ve katılım konularına nasıl yaklaşılabilirliği hakkında belirli fikirler vermektedir.

ÜYE ALMA VE ÜYE DEĞERLENDİRMEDE UYARILAR

Ulusal koalisyonların uzun dönemdeki çıkarları açısından en uygun olanı, üyelerin ve potansiyel üyelerin üyelik gerekçelerini titiz biçimde analiz etmeleri ve netleştirmeleridir. Aşağıda özetlenen beş adımlı süreç bunu gerçekleştirmenin bir yoludur. Koalisyonlar, içlerinde yer alan kuruluşların/grupların/kişilerin görüşlerini yansıtmak zorunda olsalar da, üyelerini düzenli aralıklarla kendi katılım ve katkılarını değerlendirmeye yönlendirmesi de bu kadar önemlidir.

- Koalisyonun misyonunun, çalışmalarının ve geleceğe dönük planlarının iyi kavranması;
- Bunların (misyonun, çalışmaların ve planların) kendi misyonunuz, çalışmalarınız ve planlarınızla örtüşüp örtüşmediğinin değerlendirilmesi,
- (Kişi, grup veya kuruluş olarak) koalisyonun çalışmalarının hangi yönüne katılacağınız veya hangi yönünü destekleyeceğiniz konusunda belirli ön kararlara varılması;
- Her iki tarafın (üye ve koalisyonun kendisi) sağlayabileceği yararların değerlendirilmesi. Aşağıda “**Yararlar Paketi**” başlığını taşıyan listeye bakın.

* Bir anlaşmaya varma amacıyla, koalisyonun liderliği ile kendi ilgi alanlarınızı ve koalisyona yapabileceğiniz katkılarını tartışın. Bir taahhütte bulunuyorsanız buna sadık kalın!

Bu çalışma koalisyonlar için de yararlı bir araç olacaktır; çünkü, koalisyona katılmak isteyenleri bunu ciddi biçimde düşünmeye yöneltmek, kağıt üstünde görünen ancak aktif olmayan üyeler bulunmasından kaçınmak koalisyonların da çıkarıdır. Koalisyonlar, üyelerine olan yaklaşımlarında daha da ileri giderek kuruluşları her iki tarafa da yarar sağlayacak biçimde seçebilirler. Tam üyelik, olası roller ve statülerden hiç kuşkusuz yalnızca bir tanesidir. Bunun dışında, ilişki, danışmanlık, gözlemcilik, destekçilik ve katılım gibi başka statüler de vardır. Dolayısıyla, ilgi duyan kuruluşlar, normal üyelik dışında kendileri açısından daha uygun başka seçenekleri de düşünmeye yönlenebilir. Bu yaklaşım sayesinde kuruluşlar koalisyonla ilişkilenecekleri açısından kendileri için en uygun yolu seçebileceklerdir. Gerçi uzun bir üyeler listesi etkileyici olabilir; ancak koalisyonlar kendi üyelerini durumlarını düzenli aralıklarla gözden geçirmeye, böylece en uygun rolün ve statünün ne olacağını belirlemeye özendirmelidirler.

KOALİSYON ÜYELİĞİNDEN SAĞLANABİLECEK YARARLAR

- **İLİŞKİ AĞLARI**
- **İTTİFAKLAR OLUŞTURMA VE DESTEK**
- **MORAL DESTEK**
- **TEMSİL**
- **BİLGİYE ERİŞİM**
- **ÇOCUK HAKLARIYLA İLGİLİ BİLGİLERE ERİŞİM**
- **ÇOCUK HAKLARI EĞİTİMİ**
- **DİĞER KAYNAKLARA ERİŞİM**
- **ÖNDERLİK**
- **PROGRAMIN GÜÇLENDİRİLMESİ**
- **BECERİ VE UZMANLIK**

Ulusal koalisyon liderleri, koalisyona ve çalışmalarına katılmanın göz ardı edilemeyecek yararları olarak olası ve halen mevcut üyelere bu avantajları işaret etmelidir.

Kenya'daki Çocuk Hakları Koalisyonu – 1990 yılında oluşturulan koalisyonda, kimi hükümet organlarının ve ilişkili kesimlerinin yanı sıra çeşitli yerel ve ulusal HDK'lar yer almaktadır. Çocukların korunmasına yönelik bir iletişim ağı olarak ANPPCAN Bölge Ofisi koalisyonu oluşturmuş ve eşgüdümünü sağlamıştır. Koalisyon üyelerinin ortak çabalarıyla çocuk haklarına ve çocukların korunmasına yönelik mevcut programlar Kenya'da önemli ölçüde güçlendirilmiştir. Koalisyon, gereksiz tekrarlardan kaçınmak amacıyla çocuk haklarıyla ilgili materyallerin ve kaynakların paylaşımını özendirilmektedir. Kenya'daki koalisyon, çeşitli ulusal ve bölgesel kuruluşların çocuk haklarının tanıtımı ve savunusu adına bir araya gelmeleri için yararlı bir platform sağlamıştır. Bu yapı aracılığıyla, HDK'ların çalışmalarını kolaylaştıracak önemli bir mecra bulunmuştur.

İşlevler

Koalisyonlar, yapılanmalarındaki resmiyet derecesine göre aralarında önemli farklılıklar gösterir. Kimi Batı Avrupa ülkelerinde çocuk hakları koalisyonları (genellikle “Forum” olarak atıfta bulunmaktadır) gerek yapıları gerekse çalışma tarzları açısından büyük ölçüde gayri resmi özelliindedir. Bazıları, grubun bu gayri resmi özelliğine vurgu amacıyla, katılanlar için ‘üye’ terimi yerine ‘katılımcı’ terimini kullanmaktadır. Koalisyona bir eylem platformu olarak bakılmaktadır. İnandırıcı nitelik taşıyan herhangi bir kuruluş veya grup, kendi tercihleri doğrultusundaki alanlarda çalışırken, ilişki ağına yönelik asgari taahhütte bulunarak oluşturulan platforma katılabilmektedir. Buna karşılık başka koalisyonlar görece daha sıkı tarzda örgütlenmişlerdir. Bu koalisyonlarda, üyelik, yönetim, dışarıdaki kurumlar ve gruplarla ilişki gibi alanları kapsayan ayrıntılı tüzükler görülür. Örneğin, Afrika kıtasındaki çeşitli koalisyonlarda bu özellikler görülür. Yapılacak tercihler, ilişki ağları oluşturulmasını belirleyen dış koşullara ve geleneklere büyük ölçüde bağlıyken, koalisyonların yenilenme ve gelişmeyi sağlayacak belirli bir esneklik düzeyini tutturmaları büyük önem taşır. Aşağıda **“Ulusal Koalisyonun Varlığının Değerlendirilmesi”** başlıklı kutu, bir koalisyonun kendi içindeki güçlü yanların ve zaafların ve gelecekteki olası yönelimlerin belirlenmesi açısından bir kontrol listesi vermektedir.

ULUSAL KOALİSYONUN VARLIĞININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Koalisyonlar, çalışma tarzlarına göre aralarında büyük farklılıklar gösterirler. Ülke koşulları, kaynaklar ve üyelerin sahiplenme düzeyleri çalışma tarzını belirleyen etmenlerdir. Bununla birlikte, koalisyonların çoğunluğu, ilişki ağlarına özgü birtakım ortak özelliklere sahiptir. Aşağıda beş başlık altında toplanan sorular, bir koalisyonun kendi yaşayabilirliğini nesnel temellere dayalı olarak değerlendirmesine yardımcı olacaktır. Burada verilen liste kuşkusuz eksiksiz olmayıp bir iç değerlendirmeye yol gösterme amacını taşımaktadır. Böyle bir değerlendirme şevk kırıcı olmamalı, tersine ilişki ağına daha fazla dinamizm kazandırmanın alternatif yollarını gündeme getirmelidir. Koalisyon üyeleri, bu çalışmayı kolaylaştırmak üzere tarafsız bir kesimin yardımına başvurabilir.

Üyelerin Katılımı

- Üyeler koalisyonun vizyonunu ve misyonunu biliyor ve bunu destekliyorlar mı?
- Koalisyon katılımı nasıl tanımlıyor?
- Üye katılımını özendirmek için ne tür önlemlere başvuruluyor?
- Aktif olmayan üyelerin bu durumları hangi nedenlere dayanıyor ve katılımlarını sağlamak için neler yapıyor?
- İç yapılanma (çalışma grupları vb.) geniş katılımı sağlayacak nitelikte mi?

Eşgüdüm

- Temel eşgüdüm etkinliklerinin gerçekleşmesini sağlayacak yeterli kaynaklar var mı?
- Önderlik, kişiler açısından doğru bir bileşimden mi oluşuyor? Kimi yerlerde uzlaştırıcı bir kişiye gereksinim vardır; kimi durumlarda da işleri itekleyecek dinamik bir kişi gerekir.
- Kimi üyeler, eşgüdüm için yapılan işleri kendi işlevleriyle rakip konumda görüyor mu? Koalisyonun, ancak bu şekilde sağlanabilecek bir ek değer yaratması gerekir.
- Koalisyon önderliğinin net ve geniş destek gören bir hareket yetkisi ve görevi var mı?
- Eşgüdüme, ortaya çıkan durumları gözeten ve üyelerin gereksinimlerini karşılayan bir karşılıklı öğrenme süreci olarak bakılıyor mu?
- Alınan kolektif kararlara üyeler tarafından gerekli saygı gösterilip uyuluyor mu?

Hedeflere Ulaşılması

- Koalisyonun planlama çevrimi tutarlılık taşıyor mu?
- Planlar halen mevcut ve potansiyel fonlar dikkate alınarak mı yapılıyor? Bunun dışında başka ön koşullar da var mı?
- Proje izleme ve değerlendirme işlerine ne kadar çaba harcanıyor?
- Halihazırdaki ve geçmişteki projelerden dersler çıkarıldığı bir kültür yerleşik mi ?
- Koalisyonun başarılarından bütün üyeler yararlanabiliyor mu?

Kaynaklar

- Koalisyon çalışmalarının gerçekleştirilmesini sağlayacak kaynaklar net olarak belirlenmiş mi?
- En son iç kaynak değerlendirmesi ne zaman yapıldı?
- İç ve dış kaynakları harekete geçirmek üzere hangi önlemler alınmış durumda?
- Koalisyonun dış donörlere yönelik hesap verebilirliği ne durumda?

Dış etmenler

- Koalisyonun kamuoyundaki imajı ne?
- Koalisyonun ilişkide olduğu önemli kuruluşlar ve özel ilgi grupları ile ilişkileri ne durumda? Bu çevreler koalisyonu nasıl görüyorlar?
- 'Rakip durumdaki' kuruluşlar, ağlar veya gruplar söz konusu mu? Koalisyonun bunlarla ilişkisi ne durumda?

İPUÇLARI – KOALİSYONUN OLUŞTURULMASI / SÜRDÜRÜLMESİNİN SAĞLANMASI

Aşağıda, koalisyonun oluşturulması/sürdürülebilirliğinin sağlanmasına yönelik bazı ek öneriler yer almaktadır:

- Üyeleri ilgili ve katılımcı durumda tutma; başka bir deyişle üyelerin ilgi alanlarının ne olduğunu bilme, kendi ilgi alanları ile koalisyonun çalışması arasında bağlantı kurmanın yollarını bulmada üyelere yardım.
- Koalisyon içinde açıklık ve özeleştirici kültürünün her düzeyde özendirilmesi.
- Eşgüdümün, net görev dağılımı yapması, kimin neden sorumlu olduğunu açık biçimde belirlemesi.
- Kendi 'reklamınızı yapma' konusunda çekingen davranmayın. Koalisyonun sağladığı başarıların öne çıkarılıp tanıtılması, koalisyonun imajını ve inandırıcılığını güçlendirmenin vazgeçilmez bir yoludur.
- Koalisyonda bir öğrenme ve değerlendirme kültürü oluşturup buna süreklilik kazandırın. Geçmişteki deneyimlerden çıkartılan dersler, gelecekteki daha önemli başarıların vazgeçilmez temelidir.

Yaygın kullanılan bir diğer değerlendirme aracı ise **SWOT Analizidir** (Strength, Weaknesses, Opportunities, Threats Analysis; Güçlü yanlar, Zaaflar, Fırsatlar ve Tehditler Analizi). SWOT Analizi, yalnızca üyelerden değil ilgili diğer taraflardan da sağlanan girdilerle potansiyel çözümlerin ve sınırlılıkların belirlenmesine yardımcı olur. Uluslararası Af Örgütü, **“Yerel Gruplar için Kampanya Paketi”** çalışmasının bir parçası olarak SWOT analizinin nasıl kullanılacağına ilişkin mükemmel bir kılavuz hazırlamıştır ve bu kılavuz koalisyon amaçlarına göre uyarlanmıştır.

SWOT ANALİZİ

1. Ulusal koalisyonun güçlü yanları neler?

Güçlü yanlar, bir koalisyonda bulunup herhangi bir kampanyaya önemli katkılarda bulunabilecek olumlu etmenlerdir. Bu güçlü yanlar arasında örneğin yeterli maddi ve finansal kaynaklara, kamuoyunda iyi bir imaja ve uzmanlık bilgilerine sahip olma yer alabilir.

2. Zaaflar neler?

Zaaflar, koalisyonun içinde görülen, koalisyonun genel anlamdaki veya belirli konulardaki harekete geçme yeteneğini kısıtlayan olumsuz etmenlerdir. Zaafların belirlenmesi, bunların aşılmasına yönelik adımların atılması veya koalisyonun başa çıkamayacağı etkinliklere hiç girilmemesi açısından büyük önem taşır. Zaaflar arasında örgütsel kapasite yetersizliği, deneyimli üye bulunmayışı, elde hiç fon bulunmayışı veya mevcut fonların yetersizliği yer alabilir.

3. Fırsatlar neler?

Fırsatlar, koalisyonun çalışmalarını sürdürdüğü ortamda var olup koalisyonun çalışmalarını takviye edip tamamlayacak nitelikteki etmenlerdir. Bu fırsatlara örnek olarak şunlar verilebilir: Açık ve çalışmalara sempati duyan bir basın, potansiyel donörler, belirli konulara ilgi duyan veya kampanya tarafından belirlenen hedefler doğrultusunda etkili bir basınç oluşturabilecek diğer kuruluşlar. Bir kez daha, planlama yapılırken, mevcut ortamda var olan fırsatlardan nasıl yararlanılabileceğinin de düşünülmesi gerekir.

4. Hangi tehditler söz konusu?

Tehditler, daha geniş bir çevre içinde var olup koalisyonun herhangi bir kampanyaya veya girişime katkıda bulunmasını veya koalisyonun genel anlamdaki çalışmalarını olumsuz yönde etkileyebilecek etmenlerdir. Tehditlere verilebilecek örnekler arasında siyasal veya ekonomik krizler, kamuoyunun çocuk hakları konusuna ilgisizliği, çalışmalara konulan kısıtlamalar vb. yer alır. Tehditler genellikle koalisyonun kontrolü dışındaki olgulardır. Daha uzun vadede ise koalisyonun çalışmalar açısından tehdit oluşturan olguların en azından bir bölümünü değiştirebilecek durumda olması beklenir.

Uyarlandığı kaynak: Uluslararası Af Örgütü Yerel Gruplar için Kampanya Paketi. Kampanyalar konusunda daha fazla bilgi için bakınız: Brian Lambs, The Good Campaign Guide, NCVÖ Yayın 1997.

Çocuk Hakları Ofisi (İngiltere'deki koalisyonun eşgüdüm merkezi), yasalarca oluşturulan organların ve HDK'ların Sözleşme'yi “resmen” benimsemelerini sağlamak üzere bir kampanya başlatmıştır. Böylelikle, bu organlar Sözleşme'de yer alan ilkeleri ve standartları kendi politika ve uygulamalarını geliştirirken referans çerçevesi olarak alacaklardır. Ofis bunun yanı sıra, Sözleşme'yi benimsemenin ne anlama geldiğini bu organlara ve kuruluşlara anımsatmak üzere kısa tanıtıcı kılavuzlar hazırlamıştır. Bugüne dek hemen hemen 400 kuruluşta bu sağlanmıştır. Bazı kuruluşlar söz konusu olduğunda bu süreç çocukların görüşlerinin nasıl alınacağına ilişkin ayrıntılı değerlendirmelerle de sonuçlanmıştır. Diğer kuruluşlar ise bütçe tahsisi, yoksullukla mücadele stratejilerinde çocukların daha fazla dikkate alınması ve çocuk koruma gibi konuları bu sayede yeniden ele almışlardır.

Yapı

Ulusal çocuk hakları koalisyonları genellikle görevleri istekli üyeler arasında paylaşmakta ve çalışmalarına başlamaktadırlar. Aralarından pek azı program çerçevesindeki çalışmaların tamamını veya büyük bölümünü yürütecek yarım veya tam zamanlı personel çalıştıracak kaynakları bulabilmektedir. Birçok koalisyon, sekreterlik işlerinin yürütülmesinde üyelerinin yapacakları katkılara bağımlıdır. Kimi durumlarda ise, örneğin Uluslararası Çocuk Koruma ve Uluslararası Çocuk Koruma İttifakı gibi uluslararası HDK'lar ulusal koalisyonları başlatmakta ve aktif desteği sürdürmekte başarılı olmuşlardır.

Üyeler koalisyon çerçevesindeki çalışmaların büyük bölümünü yürütürlerken, üyeler arasındaki görev ve sorumluluk paylaşımı etkili bir çalışma açısından merkezi önem taşımaktadır. Genellikle, üyeler, her biri farklı bir amaca yönelik farklı çalışma gruplarına ayrılmaktadırlar. Aşağıda özetlenen çalışma grubu kategorileri ve üstlenilen işlevler genel olarak koalisyonlar tarafından benimsenmiş durumdadır. Her komite veya grup için kesin bir tanım olmamakla birlikte, işlevler konusunda, aşağıda açıklandığı gibi belirli bir görüş birliği bulunmaktadır:

- **Genel Kurul** koalisyonda yer alan bütün üyelerin toplantısı anlamına gelir. Bu toplantıların sıklığı ve niteliği, koalisyonun nasıl çalıştığına bağlıdır. Genel Kurul, çoğu durumda yılda bir veya iki kez toplanır. Genel Kurul'da, koalisyonun genel olarak çalışmasına, önderliğine ve gelecekte yapılacak işlere ilişkin kararlar alınır. Buna karşılık Genel Kurul, halen sürmekte olan program/proje çalışmalarının ve özel projelerin ayrıntılı biçimde izlenmesi açısından pek uygun bir vesile değildir. Gene de, bütün komiteler, alt komiteler ve diğer iç yapılanmalar raporlarını bu toplantıya sunarlar.
- **Eşgüdüm Komitesi/Yürütme Kurulu** koalisyonun seçimle göreve gelen yönetimidir. Komite/kurul üyeleri genel olarak, üyeler tarafından seçilirler/atanırlar. Komitenin/kurulun başlıca görevi koalisyonun eşgüdümünü, misyonun ve proje hedeflerinin gerçekleşmesini sağlamaktır. Eşgüdüm Komitesi, yönetimle ilgili görevler anlamında yürütme işlevlerini de üstlenebilir veya bu amaçla başka bir kurul oluşturulabilir. Koalisyonların elinde kaynak bulunduğu durumlarda, yürütme ve sekreterlikle ilgili işlerin büyük bölümü Eşgüdüm Komitesine veya Yürütme Kuruluna karşı sorumlu ücretli personel tarafından yürütülür. Ayrıca, belli başlı ulusal veya uluslararası forumlarda koalisyonu temsil edecek olanlar komite tarafından seçilir veya bu temsil işini komite üstlenir.
- **Komiteler/Çalışma Grupları** genellikle belirli temalara veya konulara göre oluşturulur. Böyle olmayanlar da program yönelimlidir. Genel Kurul'da alınan belli başlı kararlar bu komiteler veya gruplar tarafından yaşama geçirildiğinden bunların çalışmaları koalisyonun "kalp atışları" olarak değerlendirilebilir. Komitelerin çalışmaları genellikle planlama, proje uygulama, izleme, değerlendirme, genel kurula iletilecek tavsiyelerin belirlenmesi ve yeniden planlama gibi evreleri içeren bir döngüye oturur.
 - **Alt-komiteler/alt gruplar ve görev birimleri** çoğu durumda kısa süreler için oluşturulur. Genel uygulama, daha geniş bir grubun bu alt gruplara belirli konular üzerinde odaklaşma görevi vermesi yönündedir.

Bazı durumlarda bir kuruluş, grup veya kişi, belirli bir görevin hızla yerine getirilmesi amacıyla, çeşitli kişiler arasındaki bilgi akışını eşgüdümüne kavuşturmak üzere **Odak Nokta** olarak hareket eder. Bu, kalıcı bir konum olmamakla birlikte, her yerde olduğu gibi bu konuda da istisnalar olabilir.

- **Öncü kuruluş**, üzerinde anlaşmaya varılan bir etkinliği gerçekleştirmekten sorumlu koalisyon üyesidir. Öncü kuruluş, genellikle, görevlendirildiği alanda önemli deney birikimine sahip kuruluştur.

Mali İşler

Mali işler birçok koalisyon açısından genellikle zorlu bir konudur. Aslında koalisyonlar istedikleri etkinlikleri gerçekleştirebilecek yeterli kaynaklara hiçbir zaman tam anlamda sahip değillerdir. Elinizdeki kılavuz bu konularda “reçete” çözümler öne sürme iddiası taşımamakla birlikte mali işler konusunda dikkate alınması gereken kimi noktalara yer verilebilir.

A. Ana Bütçe

‘Ana bütçe’ koalisyonun sürdürülmesine ilişkin temel masrafları anlatır. Bu kapsamdaki masraflar toplantıların düzenlenmesi, koalisyonun idaresi, yıllık raporun yayınlanması, tutulan binanın kira, elektrik, su, telefon vb. giderleri ile ilgilidir. Bu tür masrafların program masraflarından ayrı tutulması gerekir. Program masrafları, idari işlevlere ilişkin masrafların karşılanmasından çok belirli bir projenin yürütülmesiyle doğrudan ilgili masraflardır. Örneğin iletişim ve personel giderleri gibi karşılıklı bütçe kalemleri olsa bile bu ayrımın yapılması her zaman yararlıdır. Ana bütçe kapsamındaki masraflar belirli bir zaman dilimi için geçerli olmalı ve her planlama döneminde yeniden gözden geçirilmelidir.

B. Program Bütçesi

Program bütçesi, projeler yürütülürken ortaya çıkan masrafları kapsar. Örneğin çocuk haklarıyla ilgili materyallerin ve diğer bilgilendirme materyallerinin, TV programlarının hazırlanması, çocuk hakları eğitimi vb. sırasında ortaya çıkan masraflar bu kapsamdadır. Donörler genellikle programların finansmanını karşılamaya ilgi duyarlar; çünkü böylece üzerlerine bir de idari masraflar yükü binmeyecektir. Dolayısıyla, koalisyonların, idari masrafları (ana bütçenin başlıca bölümü) program bütçesine dahil etmenin yaratıcı ve etik yollarını bulmaları gerekir. Sözelimi, posta hizmetlerine fazla bağlı herhangi bir projede idari iletişim masraflarının belirli bir yüzdesi program bütçesine aktarılabilir. Pratik bir öneri, proje planlama toplantılarının koalisyon yönetim toplantıları ile ilişkilendirilmesidir.

C. Fon Sağlayanlar

Fon sağlama ve öneri hazırlama gibi alanlardaki becerileriyle tanınan koalisyon üyelerinin veya koalisyonla ilişkili kesimlerin harekete geçirilmesi gerekir. Ancak, fon sağlama, az sayıda kişinin üstesinden gelemeyeceği kadar zahmetli bir iştir.

D. Donörler

Donörlerin ve ilgi alanlarının kaydı tutulmalı ve bu kayıt duruma göre sürekli yenilenmelidir. Birçok donör halen insan hakları ile çocuk hakları alanında ayrım gözetmektedir. Bu, duruma göre, olumlu veya olumsuz bir etki yaratabilir; bununla birlikte insan haklarına ağırlık veren donörlerin de potansiyel bir kaynak olabileceği unutulmamalıdır. Kalkınma kuruluşları, sendikalar ve siyasal partiler gibi, geleneksel donör konumunda olmayan, ancak insan hakları veya siyasal eğitim gibi alanlara ayıracak kaynakları olan kuruluşları, hatta hükümetleri de araştırın. Ancak, hükümetten fon sağlama zorlu bir iştir ve birçok koalisyon bundan kaçınır. Gene de, kimi koalisyonlar, Sözleşme’nin uygulanmasını izleme yükümlülüğü Devlete ait olduğundan, bu işlevi yerine getiren koalisyonların da katkıları karşılığında Devletten finansman yardımı alma hakkına sahip oldukları görüşündedir. Genel olarak bakıldığında bu yaklaşım, hükümetlerin genel olarak HDK’ların tanıtım-savunu çalışmalarına sıcak baktıkları yerlerde işe yarar.

Hibelerden Yararlanmak İsteyenlere Tavsiyeler

Fon arama birçok adımdan oluşan, zaman alıcı bir süreçtir. Ancak, dikkatli biçimde planlandığında bu çalışma vakıflar ve şirketlerle başarılı ve kalıcı ilişkiler kurulmasını sağlayabilir.

1. Fon sağlamada başarının ilk adımı Koalisyonun kendi içinde atılır

Vakıflardan fon sağlamada başarı, net bir koalisyon stratejisi ve bununla bağlantılı bir proje önerisine dayandırılmalıdır. Strateji geliştirilirken aşağıdaki sorulara net ve doğrudan yanıtlar verilmelidir:

- Koalisyonumuzun özgün amacı ne?
- Hangi kesimlere hizmet götürüyoruz?
- Bu kesimler benzer hizmetleri başka herhangi bir kuruluştan veya ağdan da sağlıyor mu?
- Önemli hangi gereksinimi veya gereksinimleri karşılamaya çalışıyoruz?
- Mevcut üye bileşiminiz bu gereksinimleri karşılama yönündeki girişimlerimizi tam anlamda destekliyor mu?

2. Fon sağlayabilecek kesimlerin açıkladıkları ilgi alanlarının incelenmesi mutlaka gereklidir.

Taleplerin çok sayıda vakfa ve şirkete iletiği toptancı yaklaşımlar etkisiz olduğu gibi koalisyonunuzun inandırıcılığına zarar da verebilir. Koalisyonunuzun proje hedeflerini belirledikten sonra benzer alanlara ilgisi olan daha sınırlı sayıdaki fon kaynaklarını araştırmaya başlayın. İlk planda, konuyla ilgilenen yaklaşık 10-15 fon kaynağından oluşan bir 'beklenti listesi' hazırlayın. Daha sonra yapılacak bir araştırmayla bu listedeki olası fon kaynaklarının sayısı 3-4'e indirilebilir ve bunlara başvurulabilir.

3. Daha ileri düzeyde araştırma 'beklenti listenizi' daha gelişkin hale getirir.

Vakıflar ve şirketler hakkında en iyi bilgi kaynağı bu şirketlerin ve vakıfların kendi tanıtıcı yayın ve belgeleridir. Fon kaynaklarının yayınları yıllık rapor, hibelere ilişkin bültenler, basın açıklamaları, başvuru kılavuzları ve başka belgeler biçiminde olabilir. Fon kaynakları, bu belgeler ve kendi web sayfaları aracılığıyla size önceliklerinin neler olduğu, hangi alanlarda fon sağlama niyetinde oldukları konusunda kapsamlı bilgiler iletirler. Belirtilen ilgi alanlarına, kısıtlara, coğrafi sınırlamalara ve aranılan diğer koşullara dikkatle eğilin.

4. Fon sağlama genellikle en üst yönetim düzeyinde gerçekleşir

Fon temininde başarı genellikle üst yönetim düzeyinde sağlanır. Vakıflar ve şirketler salt yazılı proje önerilerinin terminolojisine ve metinlerine bakarak destek vermezler. Desteklerini, bu önerileri etkili biçimde yaşama geçirebilecek kişilere verirler. Bu durumda, en fazla iki üç sayfa uzunluğunda açık bir mektup hazırlanması gerekir. Bu mektup şu konulara açıklık getirmelidir:

- Önerilen projenin amacı
- Koalisyonun ulaşmaya çalışacağı ölçülebilir amaçlar ve hedefler
- Proje bütçesinin ve diğer fon kaynaklarının özeti
- Koalisyonun projeyi başarma açısından gerekli yetkinlikleri ve nitelikleri.

Uyarlandığı kaynak: **Funding Guide for Child Welfare NGOs in Europe and across the World**, Avrupa Çocuk Refahı Forumu 1999 basımı.

E. Muhasebe

Gelirleri ve harcamaları gösteren sağlam bir muhasebe sistemine sahip olunması, koalisyonun inandırıcılığı açısından kritik önem taşır. Maliyet açısından altından kalkılabilir bir yöntemle yıllık denetim uygulanmalıdır. Birbirini tamamlayıcı işlevleri olduğundan denetim raporunun yıllık faaliyet raporuyla birlikte sunulması gerekir.

Dış İlişkiler ve İşbirliği

Ulusal çocuk hakları koalisyonlarının ilgili diğer kuruluşlarla, gruplarla ve komitelerle ilişkisi büyük değer taşır. Koalisyonlar, bu dış ilişkiler ve ortamlarla kendi etkisini duyurma ve dolayısıyla çocuklar adına olumlu değişiklikleri sağlama fırsatlarını bulur. Aynı ilişkiler ve ortamlar ayrıca enformasyon ve ilişki ağları açısından önemli imkanlar sağlar. Ancak, dış ilişkiler ve katılımdan amaçlanan net olarak ortaya konmadıkça beklenen bu yararlar elde edilemez. Koalisyonun misyonu ve amaçları, hangi dış forumlara hangi yollardan katılmak gerektiğinin başlıca belirleyicisi olmalıdır. Böyle bir yaklaşım sayesinde koalisyonun kendini aşırı biçimde yayararak gereğinden çok olaya ve konuya müdahale etmeye çalışmasının uzun dönemde getireceği zararlardan da kaçınılabilir.

Koalisyonların dış katılımlarının gerçekleşebileceği çeşitli düzeyler vardır. Bir kez daha burada da yapılacak tercihler koalisyon açısından öngörülen stratejik değere bağlıdır. Aşağıdaki tablo bu alanda belli başlı seçenekleri özetlemekte, her seçeneğin avantajlarını ve dezavantajlarını belirtmektedir. Koalisyonların kendi dışlarındaki devlet ve sivil toplum aktörleri ile aynı ortamlarda yer almalarıyla ilgili daha ayrıntılı bilgiler, **“Yöntemler ve Yaklaşımlar”** başlıklı üçüncü bölümde verilmektedir.

ULUSAL ÇOCUK HAKLARI KOALİSYONLARININ KENDİ DIŞLARINDAKİ ÇALIŞMALARLA KATILIM TERCİHLERİ

DÜZEY	KURULUŞ- TOPLULUK/GRUP	EN FAZLA DEĞER	EN AZ DEĞER
Yerel	Topluluk Grupları, Yerel Yönetim Yetkilileri	Çocukları doğrudan etkileyen programların uygulanması açısından en fazla sorumluluk	Ülke ölçeğindeki konularla en az ilgili
Bölgesel	Devlet Daireleri, Bölgesel Örgütlenmeler, Merkezi Hükümet	Çocukları etkileyen ölçekteki politikaların yorumlanmasında ve yaygınlaştırılmasında en fazla sorumluluk	Çocuklar üzerindeki doğrudan etkisi sınırlı
Ulusal	Ulusal İzleme Komitesi, Ulusal Dernekler	Yasalarda reform, ulusal bütçe ve politikalar dahil çocuklara yönelik ülke gündeminin belirlenmesi	Yerel ölçekteki etkinlikler ve konular üzerindeki etkisi sınırlı
Ülkeler arası/Bölgesel	Tematik ağlar Bölgesel Kuruluşlar Uluslararası Kuruluşlar	Aynı ilgi alanlarını paylaşan başkalarıyla ilişki ağları açısından en stratejik konum	Ülke ölçeğinde belirli bir etkisi var, ancak bu etki sınırlı
Uluslararası	Uluslararası Ağlar BM Kuruluşları ve Organları Uluslararası Kuruluşlar	ÇHS'nin yaşama geçirilmesi açısından hükümetler üzerinde uluslararası basınç oluşturma yetisi	Ülke ölçeğinde fiili çalışmaları genellikle sınırlı

MUTLU KOALİSYONLAR!

YÖNTEMLER VE YAKLAŞIMLAR

Önceki bölüm, ulusal çocuk hakları koalisyonlarının misyonlarını ve amaçlarını gerçekleştirmek üzere başvurabilecekleri müdahale seçeneklerine ilişkin yorumlarla kapanmıştı. Bu bölüm, Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin uygulanmasını izlemede ve yaygınlaştırmada koalisyonların gerçekleştirmiş oldukları ve halen yürüttükleri bir dizi etkinliği özetlemektedir. Verilen örnekler son derece pratiktir; bunlar, etkili girişimlerin gerçekleştirildiği çeşitli koşullardan ve durumlardan hareketle derlenmiştir. Çocuk haklarının tanıtımı-savunusu adına gerçekleştirilebilecek etkinlikler çok geniş bir alana yayılmasına karşın kılavuz koalisyonlar bakımından en yaygın görünen dört alana odaklanmaktadır.

- Sözleşme'nin uygulanmasını izlemede başvurulabilecek **yöntemler**
- Sözleşme'nin uygulanmasının **yaygınlaştırılmasına** yönelik stratejiler
- Çocuk hakları konusunda **bilinç ve duyarlılık geliştirmeye** yönelik etkinlikler
- Sivil toplumun çocuk haklarını desteklemek üzere **harekete geçirilmesine** yönelik yöntemler.

Ama önce tanıtım-savunu konusunda birkaç söz...

Bu bölümün amaçları açısından, okuyucunun tanıtım-savunu alanındaki standart yaklaşımlara ilişkin pratik bilgiye sahip olduğu, dolayısıyla verilen örneklerin uzantılarını değerlendirebileceği varsayılmıştır. Tanıtım-savunu, başkalarını etkilemeye ilişkin bir çalışmadır ve etkili bir tanıtım-savunu çalışması için kimi temel gerekliliklerin karşılanması zorunludur. Aşağıda yer alan "**Çocuk Hakları Alanında Etkili bir Tanıtım-Savunu Çalışmasının Gerektirdikleri**" başlıklı bölüm, tanıtım-savunu çalışmalarının planlanmasında dikkate alınması gereken kritik etmenleri özetlemektedir. Koalisyonun tanıtım-savunu alanında hiç deneyimi yoksa veya deneyimi çok sınırlı ise, bu alanda plan yapmadan önce uzmanlık bilgilerine başvurulması tavsiye olunur. Tanıtım-savunu alanında bilgili ve deneyimli kişiler, başta insan hakları ve sosyal kalkınma olmak üzere çeşitli çalışma alanlarından bulunabilir.

Çocuk Hakları Alanında Etkili bir Tanıtım-Savunu Çalışmasının Gerekçeleri

Bir tanıtıcı-savunucu olarak inandırıcılık: Tanıtım-savunu çalışmaları yapan koalisyonların (ve üyelerinin) ne ölçüde ciddiye alınacağı şunlara bağlıdır:

- Koalisyonun toplumdaki konumu ve verdiği izlenim
- Çocuk hakları konusunda sergilediği deneyim, profesyonellik ve bu alandaki sicili
- Analiz, uzmanlık, yerinden bilgi ve ilgili kesimlere erişim açısından koalisyonun sunduğu “yararlılıklar”
- İtici güç – tanıtım-savunu gerçekten kamu yararına mı?
- Fon kaynakları – kimi ülkelerde dış finansman kuşuklara yol açabilir
- Siyasal partilerden bağımsızlık
- Büyüklük ve/veya görünürlük

İnandırıcı gündem: Bundan kastedilen, Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin uygulanmasını sağlamak üzere gerçekleştirilmesine çalışılan değişikliklerdir. Yasal düzenlemeler ve resmi politikalarla koalisyonun savunduğu görüşler arasında pek az örtüşme olduğu durumlarda diyalog zemini de çok sınırlıdır; böyle durumlarda kamuoyu protestosu uygun bir yol olabilir. Amaçların yeterince benzeştiği durumlarda ise, hükümetin, koalisyonun önerilerine ikna edilmesi gerekir.

İnandırıcılık paketi: İnandırıcı bir koalisyon oluşturmanın yanı sıra, politikaları belirleyenleri, kanaat önderlerini, koalisyonun kendi bileşenlerini, müttefikleri ve muhalifleri hedef alan uygun bir tanıtım-savunu stratejisinin de geliştirilmesi gerekir. Bu strateji çerçevesindeki sunumlar şunları gözeterek biçimde hazırlanmalıdır:

- Yaptığınız araştırmaların derinliğini, diğer görüş ve yorumları da dikkate aldığınız ortaya çıksın;
- Mümkün olan en fazla müttefiki çekecek savları ve bakış açılarını vurgulayın;
- Koalisyonun kendisinden çok ele aldığı konuları öne çıkarın;
- Medya da işin içine katın ve mümkün olduğu durumlarda medyayı yönlendirin veya yol gösterin.

Çok sayıda ‘destekçi’: Alınan desteğin genişliği, politikaları belirleyenlerin ve devlet tarafından aktörlerin bir seferde kaç ayrı cephenin ve basıncın dikkate alınması gerekeceğini de belirler. Genel olarak söylenirse, bunların sayısı ne kadar çöksa o kadar iyidir. Bu amaca yönelik olarak:

- Mümkün olan en çok sayıda müttefik ve ortak belirleyip bunları harekete geçirin;
- Gündemdeki konuları aynı politika belirleyenler ve veya kurumlar aracılığıyla öne çıkaranları da yanınıza katın;
- İttifak içinde yer alan hükümet kuruluşlarının ve bundan farklı görüşlere sahip olanların ortaya koyduğu heterojenliği kabul edin ve bundan yararlanın.
- Hedeflediğiniz başlıca aktörlerle temas kurun.

Uygun tanıtım stratejileri ve taktikleri: Koalisyonlar ülkedeki çocukların durumuna ilişkin doğru bir analiz yapmışsa ve gerekli değişiklikleri belirlemişse, ortaya çıkan gündem en iyi nasıl tanıtılabilir?

1. Toplum içindeki başlıca aktörlerde veya diğer dış güçlerde meydana gelen değişikliklerden yararlanın.
2. Tanıtım-savunu stratejinizi ilgili grupların örgütsel güçlerine göre ayarlayın:

- gruplar güçlüyse kitlesel bir seferberliğe yönelin;
- ilgi gruplarının zayıf, riskin ise yüksek olduğu durumlarda önde gelen kişilere ve güçlü konumlardaki karar vericilere yönelik gayri resmi basınç uygulayın.

3. Daha kısa süreli, yoğunlaştırılmış etkinliklerden oluşan ‘kampanya’ türü etkinliklerle daha az sayıda ve daha uzun süreli girişimlerden oluşan ‘program’ türü etkinlikler arasında gerekli gelgitleri ve dengeleri sağlayın.

4. Kamu yararına dava açma imkanlarını araştırın. Kamu yararına dava açılması tanıtım-savunu çalışmalarında daha ileri bir aşamadır. Ancak bu, gerekli araştırmalar ve yasalara uygunluk açısından daha fazla profesyonel bilgi ve beceri gerektirir. Ayrıca, potansiyel riskler de söz konusudur. Örneğin açılan herhangi bir davanın aleyhte sonuçlanması başka hukuki yolları da kapatabilir; böylece muhaliflerin eline koz geçebilir ve devletin karşı direnci de artabilir.

5. Tanıtım-savunu çalışmalarını daha ileri götürebileceğiniz bir alan olarak yasama alanına dönün. Bu alan sayesinde konular kamusal platforma taşınabilir ve bu sayede oluşturulan parlamento komisyonlarına çeşitli sunumlar yapılabilir, parlamento üyeleri yasa tasarıları hazırlayabilir, yazılan mektuplar seçilmiş kişileri veya siyasete atılmayı düşünenleri etkileyip yönlendirebilir. Doğru stratejik veya taktik tercihler yapılması (bunların doğru bileşiminin bulunması) bir koalisyonun sahip olduğu veya harekete geçirebileceği beceri ve yeteneklerin neler olduğuna bağlıdır. Bu sırada belirli bir fırsat maliyeti analizi de gerekir ki, bu çerçevede nicel değerlendirmeler yapılması hayli güç olabilir.

Kaynak: Azeez Khan tarafından hazırlanan ve Alan Fowler'in ‘Dengeyi Tutturmak’ başlıklı çalışmasında yer alan taslaktan uyarlanmıştır: 1996, Bölüm V.

Sözleşme'nin Uygulanmasını İzlemede Kullanılan Yöntemler

Sözleşme'nin uygulanmasında başlıca sorumluluk hükümete aittir. Dolayısıyla, koalisyonlar, çocuklar üzerinde etkileri olan hükümet girişimlerini dikkatle izlemek durumundadırlar. Kimi ülkelerde çocuklarla ilgili konularda görevlendirilen bir Ombudsman veya komiser bu izleme görevinin bir bölümünü üstlenir. Ancak, oluşturulan koalisyonlar da, özellikle az önce sözü edilen kurumların bulunmadığı ülkelerde izleme çalışmalarına anlamlı katkılarda bulunabilirler. Ulusal koalisyonlardan birçoğu kendi ülkelerindeki Ombudsmanlık kurumu ile güçlü bir ittifak oluşturmuştur. İzlemede yaygın kullanılan bir başka yöntem ise hükümet tarafından görevlendirilen izleme komiteleridir. Bu komiteler, birçok örnekte çocuklarla ilgili alanlarda çalışan HDK'larla ve koalisyonlarla işbirliği yapmaktadır. Sözü edilen bu izleme komitelerinde ulusal koalisyonun temsilcilerinin de yer alması arzu edilir bir durumdur; ancak, katılanların kendi bağımsızlıklarını korumaları gerekir. İzleme komitelerinin çoğunun karşılaştıkları bir güçlük, kendilerine genellikle hukuksal veya yürütmeye ilgili herhangi bir yetki verilmediğinden hükümet yapıları üzerindeki etkilerinin de sınırlı kalmasıdır. Bu durumda gerekli desteğin büyük bölümü koalisyonların izleme çalışmalarından gelir. İzleme çalışmalarının sonucu olarak koalisyonlar, Sözleşme'yi uygulaması için hükümeti ikna etmek üzere harekete geçerler. Koalisyonların yürütebilecekleri kimi izleme çalışmalarının örnekleri aşağıda verilmektedir:

1. Ülkede geçerli yasaların, Sözleşme'de yer alan ilkelere ve standartlara uygunluk açısından değerlendirilmesi. Uygunluk için gerekli yasal değişikliklerin belirlenmesi. Bu tür çalışmalarda, yasalarda yapılacak değişikliklerin somut önerilerle dile getirilmesi gerekir.

*UNICEF'in **Sözleşme Uygulama Elkitabı** karşılaştırmaları çalışmaları açısından yararlı bir araçtır. Elkitabı, Çocuk Hakları Komitesi'nin çalışmalarını ve ilgili diğer BM raporlarını temel alarak her maddenin ayrıntılı bir analizini vermektedir. Kitaptaki her bölüm bir maddeye ayrılmıştır ve her bölümün sonunda bir 'Uygulama Denetim Listesi' yer almaktadır. Bu listeler, koalisyonlar tarafından, kendi izleme çerçevelerini oluşturmada kullanılabilir.*

2. Mevcut yasal düzenlemelerin ne ölçüde uygulandığının izlenmesi. Kimi ülkelerde, çocuk haklarına saygı gösterilmesi ve bu hakların kabulü ile ilgili yasal çerçeve güçlüdür, ancak uygulama yeterli değildir. Dolayısıyla, koalisyonların hem yasaları hem de bunların ne ölçüde uygulandığını incelemeleri gerekir. Sistemin nerelerde yetersiz kaldığı da bu analizin bir parçası olmalıdır. Bunun için gerekli bilgiler çeşitli kaynaklardan elde edilebilir. Bunların arasında, inandırıcı kurumlar tarafından hazırlanan istatistik veriler ve araştırmalar, meslek kuruluşlarının raporları, diğer araştırmalar, medya tarafından yapılan araştırmalarla birlikte çocukların ve gençlerin kendi deneyimleri yer alabilir.
3. Ülke bütçesinin incelenmesi. Burada asıl konu, hükümetin, örneğin sağlık, eğitim, refah, konut ve ulaşım gibi çocukların yaşamlarını doğrudan veya dolaylı biçimde etkileyen alanlardaki programlara bütçeden ne kadar ödenek ayırdığının belirlenmesidir. Hangi iç ve dış etmenlerin bütçeyle ilgili kararlar üzerinde güçlü etkisi olduğunu belirleyin. Maliye Bakanlığı'ndan maddi yardım alan HDK'ların, genellikle, hükümetin bütçe ödenekleri konusunda gerekli bilgilere ulaşabilecekleri Bakanlık birimlerine ulaşma imkanları vardır.
4. Sözleşme'de yer alan değişik maddeleri uygulama sorumluluğunu üstlenen başlıca bakanlıkları ve hükümet kuruluşlarını belirleyin. Bu bakanlık ve kuruluşların politikalarının ilgili maddeleri dikkate alıp almadığını ve uygulamaya yönelik hangi programların hazırlandığını değerlendirin.

5. Bir “gazete kupürleri” kitaplığı oluşturun. Yerel gazeteler, kamuoyunun çocuklarla ilgili konularda neler düşündüğünü kavrama, belli başlı gelişmeleri izleme ve çocuklarla ilgili meselelerin diğer konulara göre medyada ne kadar yer aldığını belirleme açısından son derece yararlı kaynaklardır.

Meksika’da faaliyet gösteren bir koalisyon olan COMEXANI, ülkedeki çocukların durumunu, düzenli aralıklarla yayınladığı raporlar aracılığıyla izlemektedir. İzleme sürecinde pratisyenler, uzmanlar ve çocuklarla bir dizi toplantı düzenlenerek, BM Komitesinin sonuç gözlemleri dahil belli başlı raporlarda belirlenen çeşitli alanlar tartışılmaktadır. Tüm ülkede gerçekleştirilen bu toplantılardan çıkan sonuçlar bir raporda toplanarak yaygın biçimde dağıtılmaktadır. Çeşitli kişi ve kuruluşların görüşleri alınarak hazırlanan bu yayının tanıtımı da ülke çapında yapılmaktadır. Raporlar, aynı zamanda, onaydan bu yana Sözleşme’nin ülkedeki uygulanmasını izlemede BM Komitesi’nin başvurduğu başlıca kaynak durumundadır.

Birçok koalisyon devlet sistemi dışında çalışır; bu yüzden izleme açısından en yararlı kaynaklara erişim de genellikle çok sınırlıdır. Ancak gene de koalisyonlar hükümete yönelik lobi faaliyeti aracılığıyla kapsamlı bir izleme çalışması yapılmasını sağlayacak gerekli mekanizmaları yaratabilirler. BM Çocuk Hakları Komitesi, hükümetlerin, Sözleşme’nin gerek izlenmesi gerekse uygulanmasına yönelik kapasitelerini geliştirecek mekanizmalara ilişkin bir dizi öneride bulunmaktadır. Koalisyonların, bu mekanizmaların benimsenmesini sağlayacak lobi faaliyetlerinde önemli rolleri vardır:

- Bütçelerin ulusal, bölgesel ve yerel ölçeklere göre dökümünün yapılarak kamusal harcamalar içinde çocuklarla ilgili olanların payının ve bu payın çocuk sayısı ve mevcut gereksinimler açısından ne ölçüde yeterli sayılabileceğinin belirlenmesi.
- Çocuk haklarının tanıtılması ve uygulanması ile ilgili bir bakan/bakanlık oluşturulması.
- İlgili yasal çerçevelerin bütünlüklü ve tutarlı olması, çocuklara yönelik hizmetlerin geliştirilmesi için hükümetin her kademesinde gerekli yapıların oluşturulması.
- Halen mevcut veya önerilen yasalar ve politikaların çocuklar üzerindeki doğrudan veya dolaylı etkilerini incelemek üzere ulusal, bölgesel ve yerel ölçeklerde çocuk etki analizi yapılması.
- Diğer etkinliklerin yanı sıra uygulamayı izleme ve geliştirme, suiistimalleri araştırma ve çocuk hakları konusunda bilinç ve duyarlılığı geliştirme gibi görevleri yerine getirmek üzere bağımsız çocuk komiserliklerinin veya ombudsmanlık makamının oluşturulması.
- Parlamente’ye yıllık raporlar halinde sunulmak üzere, çocuklarla ilgili harcamalar, ilgili istatistik veriler, politika konuları ve yasal düzenlemeleri ele alan belgeler hazırlanması.

İzleme Göstergeleri – Güneydoğu Asya ve Pasifik’teki Ulusal Koalisyonlar

1997 yılı sonlarında Güneydoğu Asya ve Pasifik’teki kimi ulusal koalisyonlar Filipinler’de Caylabne Bay’de bir araya gelerek Sözleşme çerçevesindeki rapor ve izleme çalışmaları alanındaki deneyimlerini paylaştılar. Toplantıya katılan kimi koalisyonlar çocuk suiistimali ve ihmali, çocuk işçiliği, çocuk ceza adaleti ve çocuk fuhuşu gibi konularda gerekli izleme için göstergeler geliştirmişlerdi. Toplantıya katılanlar şu konularda anlaşmaya vardılar:

- Gösterge geliştirme açısından daha yapılması gereken çok iş vardır.
- ÇHS göstergelerinde birliktelik/bütünlük gerekmektedir.
- Göstergelerin global referans çerçevesi olarak işlev görmesi gerekir.
- Koalisyonlar veri toplama çalışmaları açısından önemlidir.
- Toplanan veriler kapsamlı, doğru ve ayrıştırılmış olmalıdır.
- Çocuk odaklı veriler bulmak için özel çaba harcanmalıdır.

“Tanımlanması zor” gösterge: Innocenti Küresel Seminer Raporu’ndan bir Parça

Aşağıdaki bilgiler Childwatch International: Çocuk Hakları Göstergeleri: ÇHS’nin İzlenmesine Yönelik Göstergelerin Belirlenmesi ve Geliştirilmesi için Proje Önerisi belgesinden özetlenmiştir.

Neleri ‘gösterdikleri’ dışında, göstergelerin ne anlama geldiği konusunda hemen hemen hiç tanım yoktur. BM Sosyal Kalkınma Araştırmaları Enstitüsü (UNRISD) göstergeyi şöyle tanımlamaktadır: Yaşamın ve/veya kalkınmanın belirli bir yönüne ilişkin olup belirli bir zaman serisinde neler olduğuna ilişkin ancak dolaylı bilgiler verebilecek bir ölçü. Dünya Sağlık Örgütü (WHO) ise göstergeyi ‘değişiklikleri ölçmeye yarayan değişkenler’ biçiminde tanımlamaktadır. WHO’nun gösterge seçiminde önerdiği dört temel ölçüt geçerlilik, nesnellik, duyarlılık ve somutluktur. UNRISD ise yedi ölçüt önermektedir: Bulunabilirlik, karşılaştırılabilirlik, kalite, geçerlilik, ayrılabilirlik, dengelilik ve tekrardan kaçınma ve kavramsal anlamlılık..

Maggie Black, UNICEF, Çocuk Haklarının İzlenmesi

Sözleşme’nin Uygulanmasını Sağlamaya Yönelik Stratejiler

Sözleşme’nin 4’üncü Maddesinde hükümetlerin **“Sözleşme’de tanınan hakların yaşama geçirilmesi için gerekli bütün yasal, idari ve diğer önlemleri almaları gerektiği”** belirtilmektedir. Daha sonra, ekonomik, sosyal ve kültürel haklara ilişkin olarak, hükümetlerin bu önlemleri **‘eldeki kaynakları azami ölçüde kullanarak’** alacakları belirtilmektedir. Komite, eyleme yönelik girişim yükümlülüğünün altını çizmekte, böylece çocuk haklarının giderek daha kapsamlı biçimde yaşama geçirilmesini öngörmektedir. Koalisyonlar, Sözleşme’nin uygulanmasına ilişkin genel önlemlerin hükümetler tarafından ciddiye alınmasını sağlamak üzere çeşitli stratejiler izleyebilirler.

Değişim için destek sağlanması

1. Belirli konularda kampanyalar yürütebilecek durumda ve buna istekli kuruluşlarla geniş ittifaklar kurun. Değişim talepleri geniş kesimlerce benimseniyorsa hükümetin bu taleplere kulak verme olasılığı daha büyük olacaktır.
2. Medyadan yararlanın, konuya ilgi gösteren medya mensuplarını belirleyin, konuyu çocuk hakları açısından değerlendirmek üzere haberlerde yer alan ilgili konularda açıklama getirin, çocuk haklarını kamuoyu gündemine yerleştirmek için önceden girişimlerde bulunun ve hak ihlallerini öne çıkarın.
3. Konferanslarda söz alarak, dergi ve gazetelerde yazılar yazarak önde gelen meslek kesimlerini çocuk haklarını sahiplenmeye yönlendirecek fırsatlar yaratın.

Hükümetlerle doğrudan lobi çalışmaları yürütün

4. Sözleşme’ye daha fazla uyum sağlayacak yasal değişikliklerin gerçekleşebilmesi için hükümetin yasama programının ortaya koyduğu fırsatlardan yararlanın.
5. Sözleşme’ye uyum sağlayacak yasal değişikliklerin gerçekleşmesi amacıyla hükümet temsilcileriyle toplantılar düzenleyin.
6. Çocukların durumu ile ilgili kanıtları derleyerek bunları hükümete sunun.
7. Etkili resmi yapıların oluşturulmasının, uygulamanın sağlanmasına yapacağı katkıları somut olarak gösterecek kanıtlar bulun (koşulları benzer ülkelerdeki durumlar dahil).
8. Uyum için hangi alanlarda daha fazla bilgi gerektiğini belirleyin.

9. Bakanlıkların temsilcilerini HDK konferanslarına ve toplantılarına davet ederek çalışmalarını hakkında bilgi isteyin ve ÇHS Komitesi'nin tavsiyelerine yönelik değerlendirmelerini dinleyin.
10. Kaydedilen ilerlemeyi değerlendirmek ve bir sonraki yılın gündem önceliklerini belirlemek üzere hükümet yetkilileri ve bakanlıklarla yıllık toplantılar düzenlemeye çalışın.
11. Çocuklarla ilgili konuları izlemek üzere partiler bazında parlamenterler grubu oluşturulmasını özendirin.
12. Yasaların ve ulusal politikaların gerektiği gibi uygulanmadığına ilişkin kanıtlar ortaya çıkması halinde hükümetleri yerel ve bölgesel yetkililere yol göstermeye özendirin.

İsveç Ulusal Koalisyonu, ÇHS HDK Ağı hükümet yetkilileri ile yıllık HDK toplantıları yapmaktadır. Bu toplantıların amacı, Sözleşme'nin İsveç'te ne kadar doyurucu biçimde uygulandığının ortaya çıkarılmasıdır. Koalisyon, toplantıdan önce, kendi üyelerinden ve ilgili diğer sivil toplum kesimlerinden sorular derlemektedir. Bu sorular toplantıdan önce ilgili hükümet birimlerine iletilmekte, böylece gelen hükümet yetkililerinin sorulara doyurucu yanıtlar vermeleri sağlanmaktadır.

Benzeri toplantılar Norveç ve Finlandiya'da da yapılmaktadır.

COSECODENI – Kosta Rika

Ombudsmanlık Makamı, sivil toplumdan çeşitli kesimleri ve hükümet kurumlarını bir araya getiren bir tasarı komisyonu oluşturmuştur. Amaç, Código de la Niñez y Adolescencia'nın (Çocuklar ve Ergenlerle ilgili Yasa)değerlendirilerek Çocuk Hakları Sözleşmesi'nde yer alan ilkelerin bu yasaya dahil edilmesiydi. Çocuk Haklarını Savunan HDK'lar Federasyonu (COSECODENI) bu çalışmaya aktif biçimde katılmış, önemli katkılarda bulunmuş ve belli başlı aktörlerle lobi faaliyetleri yürüterek yasanın kabul edilmesine çaba göstermiştir. Bu yasanın 6 Şubat 1998 tarihinde kabul edilmesi üzerine Consejo Nacional del la Niñez y Adolescencia (Çocuklar ve Ergenler için Ulusal Konsey) oluşturulmuş ve COSECODENI bu çok sektörlü grubun başkan yardımcılığına seçilmiştir.

Çocuklara hizmetler sunan kuruluşlarda uygulamanın sağlanması

13. Kuruluşları, Sözleşme'yi resmen sahiplenmeye ve bu belgeyi kendi politika ve uygulamalarının uygunluğunu denetleme açısından bir başvuru çerçevesi olarak kullanmaya özendirin. Sözleşme'yi, ayrıca, uygulamanın izlenmesine yönelik kapsamlı planlar ve bütçeler hazırlanmasında bir araç olarak da kullanın.
14. İlgili kuruluşları, Sözleşme'yi kullanmanın politikalar ve uygulamalar açısından ne anlama geleceğini anlatan kılavuzlar hazırlamaya özendirin. Örneğin, Sözleşme'nin 19'uncu Maddesi, fiziksel ve zihinsel her tür şiddetten korunma hakkına atıfta bulunmaktadır. Koalisyonlar, bu maddenin nasıl yorumlanacağı ve yaşama geçirilmesi için hangi pratik adımların atılması gerektiği konusunda okul, hastane, güvenlik güçleri, resmi makamlar ve ana babalar gibi özel ilgi grupları için materyaller hazırlayabilirler veya hazırlanmasını sağlayabilirler.
15. İlgili kuruluşları, çocuklarla ilgili temel görevler üstlenen yerel sağlık kuruluşlarına yönelik olarak, Sözleşme'de yer alıp bu kuruluşların çalışmaları açısından önem taşıyan yönleri anlatan kılavuzlar hazırlamaya özendirin.
16. Sözleşme'nin uygulanmasıyla ilgili iyi örneklerle olumlu uygulamaları derleyin ve bunları yaygınlaştırın.

300'den fazla çocuk Güney Afrika Parlamentosu'nda bir araya gelerek fiziksel ve cinsel istismar ve çocuk haklarına saygısızlık gibi konularda tanıklık etti. Çocuklar, bakanlara, Yüksek Mahkeme ile diğer kurum ve kuruluşların temsilcilerine bu tür olayların sürmesine neden izin verdiklerini sordular. Parlamentelerden durumu izlemeleri ve Parlamentosu bu konularda sürekli bilgilendirmeleri istendi.

Bu tür çocuk meclisleri Batı Afrika'da Mali, Gine-Bissau ve Burkina Faso gibi ülkelerde de toplanmıştır. Çocuk meclislerinin, belli başlı karar vericileri bilgilendirme açısından etkili bir araç olduğu ortaya çıkmıştır.

Çocuklara ve gençlere değişimi savunma çabalarına katkıda bulunmaları için fırsat sağlayın

17. Çocukların yerel demokratik süreçlere ve karar verme mekanizmalarına katılımlarını yaygınlaştırın. Başka bir deyişle, çocuklar, kendi yaşamlarını etkileyen konularda sürekli bilgilendirilmeli ve görüşlerini dile getirmeye özendirilmeli, kendilerine bu görüşlerini yetkililere iletmeleri için gerekli kanal ve imkanlar sağlanmalıdır.
18. Çocukların/gençlerin, yetişkinlerin aracılığı olmaksızın kendi haklarını savunabilecekleri fırsatlara sahip olabilmeleri için çocuk/genç örgütlenmelerini destekleyin.
19. Çocukların aile içindeki, okullardaki, yerel topluluklardaki, yerel ve ulusal siyasal yapılanmalardaki karar süreçlerine katılımlarını kolaylaştıracak yasal düzenlemeleri, eğitimi, rehberliği sağlaması ve buna kaynak ayırması için hükümetleri teşvik edin.
20. Çocuklarla birlikte çalışan profesyoneller için, çocukların katılımının nasıl özendirilip yaygınlaştırılacağını anlatan materyaller hazırlayın veya hazırlanmasını sağlayın. Bu materyallerin açık ifadeli ve pratik bir şekilde hazırlanması, Sözleşme'nin uygulanması açısından büyük önem taşır.

Çeşitli ülkelerde, çocuk haklarını savunan çocuk ve gençlik kuruluşlarının oluşturulmasında ulusal koalisyonlar ön safta rol oynamışlardır. Örneğin Kamboçya'da böyle bir grup vardır ve bu grup çocukların kendi hakları konusunda eğitilmelerinde tüm ülkede önemli bir rol oynamıştır.

Birleşik Krallık'ta "12 .Madde" adı verilen bir kuruluş oluşturulmuştur. Bu kuruluş, 18 yaşından küçükler tarafından kurulmuştur ve onlar tarafından yönetilmektedir. 12. Madde, gençlere kendi yaşamlarını etkileyen kararlara katılmalarında fırsatlar tanınmasını öngörmektedir.

PRES ise 13-15 yaş grubundaki kişilerin örgütüdür. Amacı, gençlerin seslerini duyurmalarını, Norveç yurttaşlarının başka ülkelerdeki çocuklar ile dayanışma içine girmelerini ve en güç durumdaki çocuklara yardım edilmesini sağlamaktır.

Sözleşme ile ilgili Eğitim Sağlanması

Çocuk haklarına saygıyı da beraberinde getirecek bir kültürel iklim oluşturulması, çocuklarla ilgili konularda karar ve yönetim yetkisini ellerinde bulunduranların Sözleşme'yi ve sonuçlarını bilmelerini gerektirir. ÇHS Komitesi, çocuk haklarıyla ilgili eğitimin, öğretmen, sosyal hizmet uzmanı, polis, savcı, yargıç, sağlık görevlileri ile birlikte bakım, ceza ve tutuk evlerinde çalışanların eğitim programlarına dahil edilmesi tavsiyesinde bulunmuştur. Koalisyonlar, bu meslek gruplarına yönelik eğitim programlarının geliştirilmesini sağlamada aşağıdaki yollardan önemli bir rol oynayabilirler:

21. İlgili eğitim kurumlarının belirlenmesi ve bu kurumların Sözleşme'yi müfredatlarına dahil etmeye özendirilmesi.
22. Bu tür eğitim programlarında kullanılacak tanıtıcı materyallerin ve tavsiyelerin hazırlanması.
23. Sözleşme konusunda genel olarak eğitim verebilecek ve bu alanda eğitimcilerin eğitimini sağlayabilecek kaynak kişilerin belirlenmesi.
24. Belirli meslek gruplarından kişilere, Sözleşme'nin kendi görev alanlarında nasıl uygulanacağına ilişkin seminerler verebilecek uzmanların belirlenmesi.

Nikaragua'da ulusal güvenlik ve cinayet masasından polis şefleri çocuklar ve hakları konusunda eğitim almışlardır. Buna benzer eğitim programları, ulusal koalisyonların doğrudan veya dolaylı katkıları ile başka ülkelerde de gerçekleştirilmiştir.

Çocuk Hakları Konusunda Bilinç ve Duyarlılık Geliştirme

Sözleşme'nin 42'inci Maddesi, Sözleşme'yi yayma ve dağıtma konusunda hükümetlere açık bir yükümlülük getirmektedir. Ne var ki, tanınan hakların öznelere böyle haklara sahip olduklarını bilmedikleri sürece hakların pek az anlamı olacaktır. Birçok ülke söz konusu olduğunda insan hakları dili, çocuklarla çalışan profesyoneller dahil birçok kesime aşına gelmemektedir. Koalisyonlar, Sözleşme'yi toplumun bütün kesimlerinin ulaşım anlayabilecekleri şekilde yaygınlaştırma görevini ciddiye almaları için hükümetlere yönelik çalışmalar yürütmelidir. Gerçi koalisyonlar birçok durumda çocuk haklarına ilişkin bilinç ve duyarlılığı artırmak için aktif girişimlerde bulunmaktadır; ancak, bu tür girişimlerin hükümetin aynı alanda yapması gerekenlerin yerini tutabileceği sanılmamalıdır. Onun yerine koalisyonlar, sürekli olarak, hükümetlere bu yükümlülüklerini ciddiye alma çağrısında bulunmalıdırlar. Sözleşme'nin bu anlamda tanıtımı ve yaygınlaştırılması aşağıda belirtilen çalışmaları öngörebilir.

Sözleşme'nin Dağıtımı / Yaygınlaştırılması

1. Sözleşme'yi kamuoyuna tanıtmak; gerek yetişkinlerin gerekse çeşitli yaşlardaki çocukların ulaşabilecekleri materyaller hazırlayın.
2. Azınlık veya yerli grup dilleri dahil Sözleşme'nin yerel dillere çevrilmesini sağlayın.
3. Sözleşme'nin özürsüz çocuklara da ulaşmasını sağlayın –örneğin görme engelliler için Braille alfabesi yoluyla.
4. Sözleşme'nin, örneğin mülteciler, ücra yörelerde yaşayanlar ve nüfusun ulaşılması güç diğer kesimlerine de ulaşmasını sağlayın.
5. Sözleşme'nin, bu arada Sözleşme'de yer alan ilkelerin yaşama nasıl geçirileceğine ilişkin kılavuzların çocuklara hizmet sunan yetkililer ve kamu kuruluşları aracılığıyla en geniş biçimde dağıtılmasını sağlayın.

6. Sözleşme'nin kütüphanelerle radyo ve TV istasyonlarına dağıtılmasını sağlayın.
7. Sözleşme ile ilgili bilgileri okullara, dinsel kuruluşlara, akademik ve mesleki kurumlara ve klüplere ulaştırın.

Sözleşme Hakkında ve Sözleşme'ye Uygun Bilgiler Sağlanması

8. Hitap edilen kesimlerin çocuk haklarını daha iyi kavramalarını sağlayacak bilgiler içeren düzenli bültenlerin ve/veya dergilerin çıkartılması veya çıkartılmasının sağlanması.
9. Çocuk haklarına ilişkin eğitsel videoların, afişlerin, el ilanlarının vb. hazırlanmasını özendirin, bu materyalleri başkalarına hazırlatın veya hazırlanmasında yer alın.
10. Medya ile ilişkiler kurun, gündemdeki tartışmalara ve duyarlılık noktalarına çocuk hakları boyutunu da katmak amacıyla medyaya verilecek makaleler ve basın açıklamaları hazırlayın.
11. Çocukların medyada kendi seslerini duyurmaları için fırsat ve imkanlar yaratın.
12. Çocuk radyosundan, TV programlarından ve dergilerinden özellikle yararlanarak Sözleşme'ye ilişkin bilgilerin yaygınlaşmasını ve medyanın çocuk haklarını daha iyi kavratacak programlar yapmasını sağlayın.
13. Medya ve özel sektör için davranış kuralları hazırlanmasına yardımcı olun; ayrımcı mesajlar veya görüntülerle çocuk haklarını ihlal eden reklam ve tanıtımlara tepki gösterin.

Yemen'de gazetelerden, radyo ve televizyon istasyonlarından muhabirler Sözleşme ve bunun pratik uzantıları konusunda eğitim görmüşlerdir. Bu eğitim sonucunda medyanın çocuklarla ilgili haberlere ve konulara verdiği yer büyük ölçüde artmıştır.

SİVİL TOPLUMU ÇOCUK HAKLARI KONUSUNDA HAREKETE GEÇİRMENİN YÖNTEMLERİ

Birçok kesim Sözleşme'nin anlaşılmasının, ayrıca bunun kendi deneyim ve uygulamalarına doğrudan yansıtılmasının güç olduğu kanısındadır. Koalisyonlar, çok daha geniş bir kesimin Sözleşme'yi anlamasını sağlayacak mekanizmaların ve araçların yaratılması için yapılacak çalışmalara önemli katkılarda bulunabilirler. Böylece, Sözleşme'nin dayandığı temel felsefenin ötesinde, içerdiği hakların birbirine bağımlılığı ve bölünmezliği de daha iyi kavranacaktır. Bu amaca yönelik etkinlikler arasında şunlar yer alabilir:

1. Sözleşme'yi açıklayan, içerdiği ilkelerin bütüncül biçimde kavranmasının önemini ortaya koyan materyaller hazırlanması. Koalisyonlar, örneğin, Sözleşme'nin yalnızca özürülere ve sağlık konularına atıfta bulunan maddelerinin ötesinde eğitim, aile yaşamı, oyun, karar süreçlerine katılım, ayırım gözetmeme ve gelişim halindeki yeteneklere saygı gösterilmesi gibi haklara da değinerek Sözleşme'nin özürülü çocuklar için ne anlama geldiğine ilişkin bilgiler üretebilirler.
2. Çocukların, hakları ihlale maruz kalan veya karşılanmayan başka çocuklara yardımcı olma imkanlarını geliştirmeye yönelik girişimler. Bu alanda giderek gelişen bir deney birikimi bulunmaktadır ve bu sayede çocuklar başka çocuklar için aracılık ve danışmanlık yapabilmektedir.
3. Dinsel kurumlar, siyasal partiler ve ebeveyn örgütlenmelerine yönelik yaklaşımlarla çocuklar için ittifakın genişletilmesi ve böylece toplumun daha geniş kesimlerinin harekete geçirilmesi.

4. Görev alanları doğrudan doğruya çocuklarla ilgili olmayan, ancak yaptıkları işler çocukları şu veya bu biçimde etkileyen yetkili mercilerle ittifaklar oluşturulması. Bu kesimlerin, çocuk hakları konusunu kendi çalışmalarında gözetmeye özendirilmesi.
5. Edinilen deneyimlerin uluslararası planda başka HDK'larla paylaşılması ve diğer koalisyonlarla bölgesel işbirliklerine gidilmesi.
6. Çocuk Hakları Enformasyon Ağı (CRIN) (Child Rights Information Network) ve Çocuk Hakları Sözleşmesi HDK Grubu gibi çocuk hakları konusuyla gerçekten yakından ilgilenen uluslararası ağlarla bağlantılar oluşturulması.
7. Başta çocukların yaşadıkları dünyaya ilişkin deneyimleri ve kavrayışları konusu olmak üzere çocuklara ilişkin araştırmaların geliştirilmesi için akademik kuruluşlarla birlikte çalışılması. Koalisyonlar bu kuruluşları, araştırmalarına çocukları aktif biçimde katmanın yeni ve yaratıcı yollarını bulmaya ve ilgili etik konuları netleştirmeye özendirebilirler.
8. Sözleşme'de yer alan tematik konuların ve ÇHS Komitesi tarafından dile getirilen tavsiyelerin yaşama geçirilmesini sağlamada sorumluluk üstlenebilecek belli başlı HDK'ların belirlenmesi.

Dünyanın çeşitli bölgelerinde, ulusal çocuk hakları koalisyonlarının bölgesel toplantıları gerçekleştirilmiştir. Bu tür toplantılar, koalisyonlar arasında işbirliği sağlanması, ortak ilgi alanlarına giren konuların paylaşılması, eğitim ve tanıtım-savunu stratejilerinin geliştirilmesi açısından son derece yararlı olmuştur.

Bu tür bölgesel toplantılar Latin Amerika, Asya, Batı Afrika ve Avrupa'da gerçekleştirilmiştir.

CRIN – Child Rights Information Network (Çocuk Hakları Enformasyon Ağı) 100 kadar ülkeden 500 üye kuruluşa ve kişiye sahip bir enformasyon hizmetidir. CRIN'in amacı, üyelerinin ve başka kesimlerin enformasyon gereksinimlerini karşılayarak Sözleşme'nin yaşama geçirilmesine yardımcı olmak ve bu yöndeki çabaları desteklemektir. Çocuk hakları ile ilgili enformasyon elektronik ve diğer yollardan dağıtılmaktadır. CRIN web sayfası: www.crin.org.

Kaynak Veritabanı Hazırlanması

Sözleşme hakkında uzman görüşü ve bilgi sağlayacak bir ulusal kaynak veritabanına gereksinim vardır. Bu kapsamdaki bilgiler arasında şunlar yer alabilir:

- Çocuklarla ilgili makalelerin, dergilerin ve kitapların kaynakları;
- Hükümet tarafından halen başlatılmış olup çocukları olumlu veya olumsuz etkileyebilecek girişimler;
- Araştırmalar veya kamuoyu yoklamalarından elde edilen arka plan bilgileri;
- Belgeleri olan koalisyon kampanyaları ve toplantıları,
- ÇHS Komitesine ilişkin güncel bilgiler,
- Tanıtım-savunu çalışmaları veya çocuk haklarının ana noktaları ile ilgili olarak başvurulabilecek kaynaklar.

Burkina Faso'daki çocuk hakları koalisyonu COBUFADE, ülkede çocuk hakları konusunun nasıl algılandığına ilişkin bir araştırma yapmıştır. Araştırma için, bir antropolog, hukukçu ve sosyologdan oluşan bir araştırma ekibi oluşturulmuştur. Yapılan araştırma çocukların sosyalleşmesi, çeşitli gelişim aşamaları, çocukların kendilerini nasıl gördükleri ve yetişkinlerin çocukları nasıl gördükleri gibi konularda odaklaşmaktadır.

Çocuk haklarına ilişkin tanıtım ve savunuda kaçınılması gereken şeylerle ilgili ipuçları

Koalisyonların içine düşebilecekleri belirli açmazlar vardır ve gelecekteki çalışmalarda bunlardan kaçınılması için birkaç açmazdan söz edilmesi yararlı olabilir:

1. Salt donörlerin ilgilerini doyurabilmek için koalisyonun program ve planlarında değişiklik yapmaktan kaçının. Böyle bir tehlike, kimi donörlerin aynı anda birkaç HDK'yi birden desteklemeleri açısından koalisyonların çekici bir kanal oluşturduğu kimi gelişmekte olan ülkelerde özellikle büyüktür. Oysa, özellikle yardımların refah veya yardım amaçlarına yönelik olarak verildiği durumlarda donörlerin ilgi alanları koalisyonun planları ile tam tamına örtüşmeyebilir. Koalisyonun zamanının ve kaynaklarının kendi tanıtım-savunu gündemleri ile çelişen veya çok dolaylı örtüşen projelerin uygulanması için harcanması, koalisyonun inandırıcılığını ve genel anlamda etkililiğini olumsuz yönde etkiler.
2. Net bir stratejik hedef belirlemeden geniş ölçekli halk eğitimi projelerine girişmekten kaçının. Çeşitli koalisyonlar, gerekli fonların varlığı yüzünden, olası bütün sonuçları gözetmeksizin bu tür projeler başlatmışlardır. Bilinç ve duyarlılık geliştirmeye yönelik projelerin, azami yararı güvenceye alacak stratejik bir hedefle eşleşmesini sağlayacak biçimde dikkatle planlanması gerekir.
3. Hakkında pek az şey bilinen donörlerden yardım almaktan kaçının. Koalisyonlar, herhangi bir yardımı kabul etmeden önce böyle bir yardımın ardındaki ilgi alanlarını ve nedenleri, gündemdeki diğer kaynaklarla birlikte donörle açık biçimde tartışmalıdırlar. Koalisyonlar, ayrıca, ne derece uygun olduklarını belirlemek üzere donörler hakkında kendi ayrı araştırmalarını yapmalıdırlar. Donörlerin, gerek yardım sırasında gerekse sonrasında neler talep ettikleri titizlikle incelenmelidir.
4. Çocuk Meclisi ve Çocuk Bayramı gibi ulusal seremoniler önemlidir; ancak, koalisyonun bu tür seremonilere katılımına ilişkin stratejik değerlendirmeler yapılmadıkça yararsızdır. Pek çok koalisyon büyük bir hata yapıp bu tür seremonileri gündemlerinde ve takvimlerinde en ön sıralara yerleştirmekte, kaynaklarının ve zamanlarının önemli bir bölümünü bunlara ayırmakta, ancak bu katılımın uzun dönemli getirileri konusunda pek az düşünmektedir.
5. Çocuk hakları hareketini, ülkenizdeki daha geniş kapsamlı insan hakları topluluğundan ayrı bir yere koymaktan kaçının. Çocuk haklarının çocuklar için insan hakları olduğunu unutmayın. İnsan hakları hareketi birçok ülkede sağlam bir yer edinmiştir ve tanıtım-savunu çalışmaları alanındaki deneyimleri çocuk hakları adına hareket edenlerin dersler çıkarabilecekleri zenginliktedir.
6. Medyaya karşı veya medyadan yana fazla varsayımda bulunmaktan kaçının. Medya ile birlikte çalışmak büyük önem taşır; ama bunun titiz biçimde yapılması gerekir. Medyadan etkili biçimde yararlandıkları görülen kesimlerden bu konuda bir şeyler öğrenin.
7. Çocuklar ve gençler söz konusu olduğunda şekilci etkinliklerden kaçının. Dikkatli bir planlama yapılmazsa ve çocuklar çalışmalara dahil edilmezse, koalisyonlar muhaliflerin ağır eleştirileriyle yüz yüze gelebilirler.
8. Koalisyonun, başkalarının gözünde salt hükümetin bir uzantısı gibi görünmesine yönelik tutum içinde olan hükümetlerle yakın ilişkiden kaçının. Gerçi koalisyonlar çocuklar adına kalıcı yararlar sağlanması için devletle birlikte çalışılması gerektiğini kabul ederler, ama bu durumda bile bağımsızlığın korunmasına özen gösterilmesi gerekir.

İZLEME VE RAPORLAMA

İçeriğin Oluşturulması

Bu kılavuz kaleme alındığı sırada 5 kıtada yaklaşık 80 kadar çocuk hakları koalisyonu faal durumdaydı ve bu koalisyonlardan birçoğu BM Çocuk Hakları Komitesine rapor vermekteydi. ÇHS HDK Grubu tarafından yayınlanan **Çocuk Hakları Komitesine Rapor Sunan Hükümet Dışı Kuruluşlar için Kılavuz** adlı belge ilk kez 1993 yılında yayınlanmıştır. 1998 yılında gözden geçirilen bu kılavuz halen 3 dilde olmak üzere gerek basılı olarak gerekse CRIN web sayfasında mevcuttur (2006 yılında Türkçe versiyonu ICC tarafından hazırlanmıştır). BM Çocuk Hakları Komitesi, oturum öncesi grup toplantılarına yönelik HDK girdilerine artık alışmıştır ve bu girdileri beklemektedir. Ulusal koalisyonlar Komite oturumlarında giderek daha aktif rol almaktadırlar. Bağlamı veren bu önemli gelişmelerden bir diğeri de güvenilir nitelikte çeşitli web sayfalarının mevcudiyetidir. Bunların arasında özellikle söz edilmesi gereken, çocuk haklarıyla ilgili konularda gerçekten değerli bilgiler sağlayan Çocuk Hakları Enformasyon Ağı'dır (CRIN). Koalisyonlar, çalışmalarını, ÇHS Komitesi rapor ve izleme sürecine ilişkin bilgilerin ve zengin deneyimlerin bulunabildiği bir ortamda sürdürmektedirler.

Şimdiki bölüm, bu arka planı da gözeterek, rapor ve izleme süreçlerinden azami yararı sağlama yolları konusunda belirli fikirler verecektir. Bölüm ayrıca, koalisyonların ve çocuk hakları ile ilgili HDK'ların çocuk haklarını tanıtmaya ve koruma alanında uluslararası planda gerçekleştirebilecekleri kimi girişimler için seçenekler de sunmaktadır.

HATIRLATMA – Rapor Sürecinin Önemi

HDK'ların, BM Çocuk Hakları Komitesi'nin rapor ve izleme süreçlerine katılarak sağlayabilecekleri yararlar:

- Bu sayede, çocukların durumuna ilişkin duyarlılıklar, Sözleşme'nin uygulanmasını izlemekten hukuken sorumlu uluslararası bir anlaşma organına taşınmış olur.
- Çocuk haklarına ilişkin konuların aktarılabileceği ve ele alınabileceği meşru bir dış kaynağın varlığı koalisyonları güçlendirir.
- Koalisyonların dile getirdikleri görüş ve tavsiyelerin hükümetlerin de tanıdıkları ve sorumlu oldukları uluslararası bir anlaşma organı tarafından desteklenmesi durumunda, bu, koalisyonlar için önemli bir olanak sağlar.
- Koalisyonlar tarafından sağlanan bilgiler Komite tarafından oturum öncesinde ve oturum sırasında çeşitli yollardan kullanılır.
- Koalisyonlar, Alternatif Rapor hazırlama yoluyla çocukların durumuna ve haklarına ilişkin geniş kapsamlı ve açık tartışmalar başlatabilirler.
- Koalisyonlar, bu sayede yeni ittifaklar oluşturup davayı destekleme açısından özgün fırsatlara kavuşurlar.

Alternatif Rapor hazırlanması, daha sonraki çalışmalarda ele alınacak başlıca konuların belirlenmesinin yolunu açar.

- Bu durum, birçok koalisyon açısından, Sözleşme'de yer alan ilkelerin ve standartların yaşama geçirilmesiyle ilgili konularda önde gelen hükümet yetkilileri ve bakanlıklarla ciddi diyaloglar kurulması imkanları yaratır.

Çocuk Hakları Komitesi'nin Rolü

Komitenin işlevi, Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin uygulanmasında ne kadar mesafe alındığının izlenmesine ilişkin uluslararası bir mekanizma sağlamaktır. Komitenin başlıca görevleri, Sözleşme'nin 44'üncü Maddesi uyarınca Taraf Devletler'ce verilmesi gereken ilk ve periyodik raporların incelenmesi ve çocuk haklarının yaşama geçirilmesinin sağlanmasıdır. Komite, Sözleşme'nin yorumlanması açısından en üst uluslar arası otorite olarak kabul edilmektedir.

(UNICEF Uygulama Elkitabı'ndan alınmıştır)

Birinci Aşama – İlgili Devletin Raporu

Komite'ye verilecek devlet raporunun hazırlanmasında hükümetlerin en geniş anlamıyla sivil toplumdaki ilgili kuruluşların, ilgi gruplarının ve uzmanların görüşlerini almaları gerekir. Kimi durumlarda koalisyonların, büyük ölçüde hükümetler tarafından dikte edilen koşullarda raporun hazırlanması sürecine katılmaları istenir. Sonuçta, koalisyonların bu sürece yönelik etkilerinden hoşnutsuz kalmaları hiç de şaşırtıcı değildir. Dolayısıyla, Komite'nin oturum öncesi çalışma grubu toplantısı belirli duyarlılıkların gündeme getirilmesi açısından önemli bir fırsat oluşturur. Birçok ülkede ise, parlamento tarafından onaylanan resmi rapor koalisyonların bu raporu görme fırsatı da olmadan doğrudan BM'ye gönderilir. Bununla birlikte devletlerce hazırlanan raporlar gizli belgeler değildir ve koalisyonlar çoğu kez bu raporları kendi ülkelerinden veya ÇHS İrtibat Birimi HDK Grubu gibi uluslararası kaynaklardan edinirler. Bu aşamaya ilişkin başlıca öneriler ve hatırlatmalar şunlardır:

- Resmi rapor verilmesi gerekliliğinin hükümet yetkililerine sürekli hatırlatılması. Raporun hazırlanması ve teslimi ile ilgili son tarihlere uyması konusunda resmi yetkililere sürekli hatırlatmalarda bulunun. İlk raporlar birçok devlet tarafından iletilmiş olsa bile, periyodik raporlarını geciktiren veya henüz sunmamış olan birçok devlet vardır.
- Devletin rapor sunma yükümlülüğüne uyma konusunda istek ve iradenin bulunduğu, ancak kamu görevlilerinin bu yükümlülüğü yerine getirme kapasitesinin sınırlı kaldığı (örneğin, uluslar arası planda sunulması gereken çok rapor varken eldeki personelin sınırlı kalması yüzünden) durumlar olabilir. Koalisyonlar, böyle durumlarda yardımcı bir rol oynayabilirler. Örneğin bir koalisyon böyle bir durum ortaya çıktığında UNICEF'ten veya İnsan Hakları Yüksek Komiserliği'nden teknik yardım istenmesini önerebilir.
- Rapor kapasitesinin yeterli, ancak siyasal istek ve iradenin yetersiz kaldığı durumlar da olabilir. Böyle durumlarda koalisyonlar, gecikme konusunda fiilen var olan ve potansiyel müttefiklerini bilgilendirerek yükümlülüklerini yerine getirmesi için hükümet üzerinde belirli bir baskı uygulama yoluna gidebilir.
- Raporu hazırlama görevini üstlenen kamu görevlilerini, gerek diğer hükümet birimlerinden gerekse bir bütün olarak sivil toplumdan geniş katılım/katkı almaya özendirin. Ücra kırsal yerleşimleri, yerli halkları, mültecileri ve özürülleri temsil eden kişilerin ve kuruluşların da bu süreçte yer almalarını sağlamak üzere özel çaba harcanması gerekir.

- Hükümetin rapor verme sürecinin ülke içinde gerekli değişiklikler ve tartışmalar için bir katalizör olarak kullanılması gerektiğini sürekli hatırlatın ve böylece bu çalışmaya yeterli bütçe kaynakları ve zaman ayrılmasını sağlayın.
- Hükümetleri bu hazırlık sürecini 'kamuoyuna açık' biçimde yürütmeye özendirin; böyle bir açıklık hükümetin çocukları ve Sözleşme'yi 'ciddiye aldığı'nın' göstergesi olacaktır.
- Sürecin destekleyicilerini ve potansiyel yeni müttefikleri gerektiği gibi bilgilendirin ve bu kesimleri, hükümet kendilerine başvurmuş olsun olmasın sürece katkıda bulunmaya özendirin.

İkinci Aşama – Alternatif Raporun Hazırlanması

HDK Grubunun Komite'ye Sunulacak Raporlar Kılavuzu (yukarıya bakınız) her HDK'dan ayrı rapor gelmesi yerine mümkün olduğu kadar çok sayıda HDK'nın bir araya gelerek Alternatif Rapor hazırlamalarının yararlarına işaret etmektedir. Kimi ülkelerde değişik biçimler alan koalisyonlar veya ağlar görülür. Bunlardan kimilerinin tematik/konusal odaklanmaları vardır ve bu durum tek bir rapor hazırlanmasını güçleştirir. Hindistan'ın da aralarında bulunduğu az sayıda ülkede ise, salt ülke nüfusunun büyüklüğü nedeniyle bile tek bir ilişki ağının bütün ülkeyi kapsayabilmesi mümkün değildir. Bu arada, örneğin Birleşik Krallık gibi birkaç ülkeden oluşan birlikler de söz konusudur. Böyle durumlarda, birliği meydana getiren ülkelerden herhangi birindeki bir koalisyonun birliğin tümüne ilişkin inandırıcı bir rapor sunması beklenemez. Bütün bunlara karşın işbirliği ilkesi geçerliliğini korumaktadır ve işbirliği sağlanmasında yarar vardır. Bu konuya ilişkin kimi ek öneriler şöyle sıralanabilir:

- Alternatif rapor hazırlanmasını, davaya daha fazla müttefik, üye ve destekçi kazanmak için bir fırsat olarak değerlendirin.
- Çocukların ve gençlerin de bu rapor sürecinde yer almaları için aktif biçimde çaba gösterin. Onların da kendi bakış açılarını ve deneyimlerini dile getirmelerine olanak tanıyın. Aktardıklarını Komite'ye iletme konusunda sadık davranın.
- Alternatif rapor sürecini, koalisyonun öncelikli konularını ve orta dönem çalışma planını yeniden değerlendirmede bir fırsat olarak kullanın.
- Sürecin tümü için kapsamlı bütçe hazırlayın ve potansiyel donörlerle ilişkiye geçin.
- Alternatif Raporu içerik açısından mümkün olduğunca çekici ve profesyonel kılmak için yeterli zamanı ve çabayı harcayın. Unutmayın ki Alternatif Rapor koalisyonun konumunu yansıtmaktadır ve koalisyonun inandırıcılığı açısından ek değer yaratabilecektir. Temel duyarlılık noktalarını içeren bir liste hazırlayın.
- Üyelerin ve ilgili diğer kesimlerin rapor hazırlama sürecine katılımlarını titiz biçimde planlayın; herkesin, gerek bilgilenme gerekse katkıda bulunma açısından mümkün olduğunca eşit konumda yer almasını sağlayın.
- Bir medya kampanyası planı hazırlamaya başlayın. Koalisyonun medyayla ilişkiler konusunda deneyimi çok sınırlıysa, özellikle insan hakları grupları gibi bu konuda deneyimli kesimlerden yardım isteyin. HDK Rapor Kılavuzu, medyayla ilişkilerde zamanlama ve medyanın bilgilendirilmesi gibi konularda kimi yararlı fikirler içermektedir.
- Komitenin oturum öncesi toplantısına gönderilecek temsilcilerin belirlenmesi akıllıca, eşitlikçilik temelinde ve saydam biçimde gerçekleştirilmelidir. Temsilcilerin çok bilgili, düşüncelerini net ifade edebilen kişiler olmaları gerekir. Koalisyon temsilcilerinin Komiteyle birlikte geçirecekleri 3 saatlik bir zaman vardır ve bu süre diğer sunucularla paylaşılacaktır. Bu zaman sınırlılığı, iyi örgütlenmeyi ve temsilcilerin özlu katkılar yapmalarını zorunlu kılar.

Üçüncü Aşama- Komitenin Oturum Öncesi Çalışma Grubu

Oturum öncesi çalışma grubu toplantısı, Komite ile açık bir görüşme yapma, böylece devlet raporunda kapsanmayan konuları gündeme getirme açısından benzersiz bir fırsattır. Bu toplantılara yönelik çalışmaların hızı ve yoğunluğu hayli fazladır ve bu nedenle koalisyonlar Cenevre’de yapacakları görüşmelerden sağlayacakları yararları azamiye çıkarmalarını sağlayacak kimi önemli ayrıntıları gözden kaçırabilirler.

- Toplantı öncesinde kimi koalisyonlar önde gelen resmi görevlilerle görüşerek Komite ile gündeme getirecekleri konuları ele alırlar. Böyle bir yaklaşım koalisyona belirli bir saydamlık kazandırır ve koalisyonun hükümetle belirli bir diyalog içinde kalma niyetinin göstergesi olarak değerlendirilir.
- Eğer stratejik ve siyasal açıdan mümkünse, koalisyonun gündeme getireceği belli başlı konuları, duyarlılıkları ve Komite’ye yapacağı tavsiyeleri özel ilgi gruplarına veya genel kamuoyuna yaygın biçimde duyurun.
- Cenevre’ye gelmeden önce, Cenevre’deki yararlı temas noktaları konusunda belirli bir araştırma yapın. Cenevre’de, İnsan Hakları Yüksek Komiserliği, koalisyonla ortak noktaları olan HDK’lar ve ILO, WHO ve UNHCR gibi BM kuruluşlarının görevlileriyle temasa geçmek mümkündür. HDK Grubu İrtibat Birimi ise bu kesimlerle randevuları ayarlayabilir. Ancak bu randevuların Cenevre’ye gelmeden önce ayarlanmış olması gerekir.
- Toplantı, kendileri de Komite toplantısına katılmak üzere Cenevre’ye gelmiş diğer ülkelerin HDK’larına mensup kişilerle tanışma açısından da fırsat oluşturur. HDK Grubu İrtibat Birimi, çocuk haklarının geliştirilmesi, tanıtılması ve savunulması alanındaki deneyimlerin ve ortak duyarlılıkların paylaşılması amacıyla bütün HDK katılımcıları için çalıştaylar düzenlemektedir.
- Yapılacak toplantıyla ilgili haberlerde koalisyonun ne kadar yer bulabileceği konusunda Birleşmiş Milletler basın bürosu ile ilişkiye geçin. Kimi büyük medya kuruluşlarının BM’de görevlendirilen özel muhabirleri vardır. Bu arada, yerel medya merkezlerine yönelik iletişim için HDK Grubu İrtibat Birimi ile de gerekli düzenlemeler yapılabilir.

Dördüncü Aşama – Tam Katılımlı Oturum

HDK Grubu tarafından Komite’ye sunulacak raporlarla ilgili olarak hazırlanan kılavuzda, koalisyonların gerek tam katılımcı oturumu önceleyen süreçte, gerekse bu oturum sırasında gerçekleştirebilecekleri etkinliklerle ilgili yararlı öneriler yer almaktadır. Bu önerilerin, Sonuç Gözlemleri, Periyodik Raporlar, Yerel İzleme ve Tema Günleri gibi konularda söylenenlerle birlikte okunmasında yarar vardır. Belli başlı noktalar ise şunlardır:

- Koalisyonlar tam katılımlı oturumlara katılmalıdırlar. Bu toplantılar sırasında söz hakları olmasa bile etkili gözlemciler olarak varlıklarını hissettirebilirler.
- Komite üyeleri ile, oturum öncesinde ve sonrasında gayri resmi ilişki kurmak, böylece kendilerine ek bilgiler vermek, kimi konularda güncellemeler yapmak ve olası soruları hatırlatmak mümkündür.
- Sonuç Gözlemleri Komite oturumunun son gününde açıklanmaktadır ve HDK Grubu İrtibat Birimi bu gözlemlerin ulusal koalisyonlara hemen ulaştırılmasını sağlamaktadır.
- Sonuç Gözlemleri, koalisyonlar için, tartışmaları ülke ölçeğinde özendirme, dile getirilen tavsiyelerin hükümet tarafından yerine getirilmesi için çaba gösterme, yasa ve uygulamalarda gereken değişiklikleri gerçekleştirme açısından çok yararlı araçlar olabilir.

Periyodik Raporlar

- Periyodik Raporların hazırlanması, yasa ve politikaların Sözleşme ile uyumlu hale getirilmesi amacıyla alınan önlemlerin ve çocuk haklarının yaşama geçirilmesi yolunda alınan mesafenin değerlendirilmesi açısından koalisyonlar için bir fırsat oluşturur.
- Koalisyonlar, sunulan İlk Rapor üzerinden Komite'nin ulaştığı sonuç gözlemlerini esas alarak Devletin Periyodik Raporu konusunda görüş belirtmek durumundadırlar. Böylece, ilk Raporla daha sonraki periyodik rapor arasında geçen süre içinde kaydedilen gelişmeler değerlendirilir.
- Koalisyon tarafından hazırlanan rapor, İlk Rapor'un değerlendirilmesinden bu yana belli başlı alanlardaki olumlu veya olumsuz gelişmeler konusunda Komite'ye bilgi vermelidir.
- Yerel izleme önemli bir gereklilik olduğundan, koalisyonlar, taraf Devlet raporları arasındaki dönemlerde Komite'ye bilgi vermekten çekinmemelidirler.
- Ülkelerindeki durumun iyiye değil de kötüye gittiği durumlarda koalisyonlar Komite ile temasa geçmelidirler.

BM Komitesi Tema Günleri – Komite, yılda bir kez, genellikle Ekim ayında belirli bir tema üzerinde tartışmalar düzenlemektedir. Tema günlerinin amacı, uluslararası topluluğun dikkatlerini Sözleşme'nin belirli bir yönüne çekmek ve belirli bir durumu düzeltmek için gerekli program ve politikalara yönelik stratejileri paylaşmaktır.

- Koalisyonlar, Komite'nin yıllık Tema Günü için durum araştırmaları ve seçilen tema alanındaki hak ihlalleriyle ilgili örnekler hazırlayıp sunabilirler.
- Koalisyonlar Tema gününde yer alacaklarsa, yapılacak sözlü müdahaleler yalnızca sorunu tanımlamakla kalmamalı, aynı zamanda durumu iyileştirecek somut öneriler de içermelidir. Yenilikçi ve başarılı programlar, başka ülkelerce de uygulanmak üzere örneklenmelidir.
- Koalisyonların, tartışılan konuya dikkat çekmek için uluslararası planda neler yapılabileceği konusunda Komite'ye fikir verme açısından önemli bir rolleri vardır.

Dördüncü Aşama – Oturum Sonrası

HDK Grubu Rapor Kılavuzu'nda da belirtildiği gibi koalisyonların Komite'nin tam katılımlı oturumu sonrasında yapacakları çok şey vardır. Koalisyonların bu açıdan dikkate alabilecekleri kimi noktalar aşağıda sıralanmaktadır:

- Sonuç Gözlemleri'nin ulusal koalisyon üyelerine aktarılması ve yapılan tavsiyelerin yaşama geçirilmesinde hangi yolların izleneceğini belirlemek üzere bir planlama toplantısı yapılması.
- Komite oturumunun yapıcı ve eleştirel bir değerlendirmesinin yapılması ve belirlenen görüşlerin yazılı olarak ÇHS HDK Grubu ve İnsan Hakları Yüksek Komiserliği gibi ilgili kuruluşlara iletilmesi.
- Koalisyonlar sonuç gözlemlerinin yaygın olarak bilinmesini sağlamada medyadan yararlanabilirler.
- Alternatif raporun, hükümetçe onaylanan diğer BM anlaşmaları ile ilgili organlarına iletilmesi ve belirli alanlara dikkat çekilmesi.
- Alternatif raporun bölgenizdeki ilgili gruplara ve iletişim ağlarına, örneğin koalisyonlara, insan hakları gruplarına ve kuruluşlarına, çocuk haklarıyla ilgili ağlara iletilmesi.

- Koalisyon tarafından yapılan tavsiyelerin, Komite'nin hükümete ilettiği Sonuç Gözlemleri'nde ne ölçüde yer aldığı değerlendirilmesi.
- Sonuç Gözlemleri'nin, bunların yaşama geçirilmesinin hangi hükümet kuruluşlarına düştüğü açısından değerlendirilmesi. Bu kuruluşların, Komite tavsiyelerini uygulamaya yönelik duyarlılıkları ve planları açısından incelenmesi.
- Sonuç Gözlemleri'nin ve Devlet raporunun geniş biçimde dağıtılmasını sağlamak. Kitle iletişim araçları bu yaygın dağıtım açısından yararlı olabilir.

Diğer Seçenekler

Koalisyonların katılabilecekleri başka insan hakları izleme mekanizmaları da vardır. Save the Children İsveç, HDK'lara yönelik olarak "**BM İnsan Hakları Sistemi içinde Çocuk Haklarının Savunulması**" başlıklı pratik bir kılavuz hazırlamıştır. Bu kılavuz BM insan hakları sistemine yeni katılanları yönlendirmekte ve sistemin çocuk haklarının savunusu adına nasıl kullanılabileceği konusunda yararlı fikirler içermektedir. Aşağıda, bu kılavuzdan, koalisyonların BM insan hakları sistemine nasıl müdahale edebileceklerini anlatan bir bölüm aktarılmaktadır.

Tanıtım-Savunu Çalışmaları için Tavsiyeler

HDK'ların, çocuk hakları ile ilgili konuların tanıtım-savunusu açısından yapabilecekleri birtakım işler vardır. Bu sayede çocuk hakları ile ilgili konular BM insan hakları sistemi içinde sistematik biçimde gündeme getirilebilir ve çocuk hakları perspektifi ÇHS dışındaki başka mekanizmalarda da benimsenebilir.

- ▶ İnsan Hakları Komisyonu'nun, (Anlaşma Organı) Komitelerinin çeşitli oturumlarına ve Komite Başkanlarının yıllık toplantılarına **gözlemci olarak katılma**.
- ▶ İnsan Hakları Komisyonu'nun çeşitli oturumlarında, Komitelerin tam katımlı toplantıları öncesindeki oturumlarda ve İnsan Hakları Komitesi ile Ekonomik, sosyal ve Kültürel Hakları Komitesi'nin oturumlarının ilk gününde **sözlü açıklamalarda bulunma**.
- ▶ İnsan Hakları Komisyonu'na, anlaşma organlarının ön oturumlarına, İnsan Hakları Yüksek Komiserliği'ne ve Kadınlar Bölümü'ne **resmen yazılı bilgi sunma**.
- ▶ Genel Kurul oturumuna katılanlara, İnsan Hakları Komisyonu'na, Komite üyelerine, özellikle de raporların ve sonuç gözlemlerinin incelenmesinde sorumlu ülke raportörlerine **gayri resmi yazılı bilgi sunma**.
- ▶ Eldeki bilgilerin mekanizmaların işleyişi açısından anlamlı olması durumunda belirli bir konuya ilişkin bilgilerin **aynı anda çeşitli mekanizmalara iletilmesi**.
- ▶ Genel Kurul İnsan Hakları Komisyonu oturumlarına katılan hükümet delegeleriyle **gayri resmi nitelikte paralel toplantılar yapılması** ve programlanmış toplantılar dışındaki oturumlarda Komite üyelerinin ayrı resmi bilgilendirilmesi.
- ▶ Çocuk hakları ve çocuklarla ilgili konulara raporlarında yer vermeleri için **Özel Raportörlere yönelik lobi faaliyeti**.
- ▶ Genel Kurul ve İnsan Hakları Komisyonu oturumları öncesinde **Hükümet Delegasyonları'na yönelik lobi faaliyeti**.
- ▶ Belirli konularda genel görüşme yapılması ve çocuk haklarına ilişkin belirli konularda genel yorumların/tavsiyelerin dile getirilmesi amacıyla **Komite Üyeleri'ne yönelik lobi faaliyeti**.
- ▶ Sistem içinde daha fazla güçlü olmak amacıyla **diğer kuruluşlarla birlikte çalışılması** ve konuların birlikte gündeme getirilmesi.

Bu arada, örneğin Amerikan Devletleri örgütü (OAS), Afrika Birliği Örgütü (OAU) ve Güney Asya Bölgesel İşbirliği Kuruluşu (SAACR) gibi çeşitli hükümetler arası kuruluşlar da vardır ve bu

tür kuruluşlar bünyesinde insan hakları ile ilgili mekanizmalar da bulunmaktadır. Bu kuruluşlar hakkında daha fazla bilgi edinilmesi ve çocuk hakları konusunda destekleyici etkinlik olarak neler yapabileceklerinin ortaya çıkarılması yararlı olacaktır.

Sonuç olarak

Kılavuz, ulusal çocuk hakları koalisyonlarını canlı ve etkili kılmada yararlı olabilecek bir dizi fikir ve araç önermiş olmaktadır. ÇHS HDK Grubu, okurların, bu fikir ve araçları ilişki ağları geliştirmede yararlı bulacaklarını ummaktadır. Asıl beklentimiz ise, bu çalışmanın, çocukların insan haklarını savunan hareketin daha da güçlenmesine katkıda bulunmasıdır.

EK OKUMA

GİRİŞ

-Penrose, A. and O'Flynn, T., UN Convention on the Rights of the Child and National Coalitions, International Save the Children Alliance

-Hart, S., Theytaz-Bergman L. and Crowley, P., National children's rights coalitions: Essential to implementation of the UN Convention on the Rights of the Child, The International Journal of Children's Rights, 1995 Kluwer Academic Publishers.

-Rädda Barnen, Fighting for the Rights of the Child in West Africa: The experience of the national coalitions of non-governmental child rights organizations, Rädda Barnen 1998. Also available on the CRIN website www.crin.org.

-Woll, L., The Convention on the Rights of the Child Impact Study, Save the Children Sweden 1999.

-Hammerberg, T., Making reality the rights of the child, the UN Sözleşme: What it says and how it can change the status of children worldwide, Save the Children Alliance 1996.
Lundy, C., Introduction to the Convention on the Rights of the Child, Gothic Design 1997.

-Children's Rights – The future starts here, Amnesty International 1999.

-Blanchet, T., Lost Innocence, Stolen Childhood, Bangladesh, University Press.

-Poluha E., Norrman K., Einarsdottir J., Children Across Time and Space, Social and Cultural Conceptions of Children and Children's Rights, Save the Children Sweden 2000.

BİR EYLEM ÇERÇEVESİ GELİŞTİRİLMESİ

-Lamb, B., The Good Campaigns Guide, NCVO Publication 1997

-Fowler, A., Stiking a Balance – A guide to enhancing the effectiveness of nongovernmental organizations in international development, Earthsan Publications 1997.

-Smith, C., The field trial of a Policy Analysis Framework on the Convention on the Rights of the Child, Save the Children UK, 1996.

-Hart, S. and Theytaz-Bergman L., The Role of Non-governmental Organizations in Implementing the Convention on the Rights of the Child, Transitional Law & Contemporary Problems, University of Iowa College of Law, Volume 6, Number 2, Fall 1996.

-Ruxton, S., Implementing the Children's Rights, Save the Children UK, 1998.

-Black, M., Monitoring the Rights of the Child – Innocenti Global Seminar, Summary Report, UNICEF publication.

-Innocenti Studies, Implementing the Convention on the Rights of the Child – Resource mobilization in low-income countries, UNICEF publication.

-State of Education in Tanzania, Crisis and Opportunity, Kuleana Centre for Children Rights 1999.

-Save the Children Alliance, The UN Convention on the Rights of the Child – Training Kit.

ETKİ İÇİN ÖRGÜTLENME

-Gosling, L and Edwards, M., Toolkits- A practical guide to assessment, monitoring, review and evaluation. Save the Children Development Manual No.5, Save the Children 1995.

-Rädda Barnen, Fighting for the rights of the child in West Africa: The experience of the national coalitions of non-governmental child rights organizations, Save the Children Sweden publication 1998.

-Knutsson K. and O’Dea P., Supporting the movement for Children’s Rights and Development in South Africa – A reflective Essay on the Contributions and Experiences of UNICEF 1974-1997. UNICEF publication.

-Fowler, A., Striking a Balance – A guide to enhancing the effectiveness of nongovernmental organizations in international development, Earthsan Publication 1997.

YÖNTEMLER VE YAKLAŞIMLAR

-Fowler, A., Striking a Balance – A guide to enhancing the effectiveness of nongovernmental organizations in international development, Earthsan Publication 1997.

-Smith, C., The field trial of a Policy Analysis Framework for the Convention on the Rights of the Child, Save the Children UK 1996.

-Newell, P & Hodgkin, R., Effective Government Structures for Children, Calouste Gulbenkein Foundation 1998.

-Ruxton, S., Implementing the Children’s Rights, Save the Children UK 1998.

Black, M., Monitoring the Rights of the Child – Innocenti Global Seminar, Summary Report, UNICEF publication.

-International Save the Children Alliance Working Group on the Convention on the Rights of the Child, Monitoring the Convention on the Rights of the Child at National Level, International Save the Children Alliance 1996.

-Lamb, B., The Good Campaigns Guide, NCVO Publications 1997.

-Checklist for Children: Local authorities and the UN Convention on the Rights of the Child, Association of Metropolitan Authorities and Children’s Rights Office, 1995. Contact Children’s Rights Office, 235 Shaftesbury Avenue London WC2H 8EL, UK.

- Ennew, J and Miljeteig, Indicators in children's rights: progress report on a project, International Journal on Child Rights 1996.
- Verhellen, E., Monitoring Children's Rights, Kluwer Academic Publishes 1996.
- Wintersberger, H et al Monitoring and measuring the state of children – beyond survival, European Centre for Social Welfare Policy and Research 1997.
- Alemayehu, Y., Professional Training and the CHS – The Ethiopian Experience, presented at the UN Committee on the Rights of the Child Theme Day 1999 and available on www.crin.org.
- Discussion Papers number 9, spring 200, Child Participation: challenges of empowerment, World Vision UK publication.
- Treseder, P., Empowering children and young people: Training Manual promoting involvement in decision –making, Children's Rights Office and Save the Children UK.
- Lansdown, G., Taking Part: Children's participation in decision making, Institute for Public Policy Research, 1995.
- McCrum, S. and Hughes, L., Interviewing children- a guide to journalists and others, Save the Children publication revised version.
- Cunninghame, C., Realizing Children's Rights – Policy, practices and Save the Children's work in England, Save the Children UK 1999.
- Willow, C., Hear! Hear! Promoting children and young people's democratic participation in local government, produced by Local Government Information Unit UK, National Children's Bureau, published at Victoria House of Printing Office 1995.
- Koirala P., Sharma K. and Payal U., Children's Potentialities and Participation, Save the Children UK 1998.
- Cousins, M., Promoting and protecting children's rights in Ireland, Save the Children Alliance 1999.
- Ennew, J & Boyden, J., Children in Focus – A manual for participatory research with children, Save the Children Sweden.
- Rajani, R., The Politics of Raising Awareness of Child Rights: 'Lessons from Tanzania' Presented at the UN Committee on the rights of the Child Theme Day 1999. Available on www.crin.org.
- Save the Children Sweden/UNICEF ROSA, Children's Rights – Turning Principle into Practice
- De Vylder S., Macroeconomics Policies and Children's Rights –a book focusing on developing countries, Save the Children Sweden, 2000.
- Bell B., Schnell A., Sutton D., de Vylder S., Children, Economics and the EU – towards child friendly policies, Save the Children Sweden 2000.

İZLEME VE RAPOR

-A Guide for Non-Government Organizations Reporting to the Committee on the Rights of the Child, The HDK Group for the Convention on the Rights of the Child, revised 1998. Also available on www.crin.org.

-Newell, P. and Hodgkin, C., Handbook for Implementing the Convention on the Rights of the Child, UNICEF

-Sommarin, C., Advocating Child Rights in the Human Rights System, Rädda Barnen (Save the Children Sweden) 1999.

-Ruxton, S., Children's Policy for 21st Century Europe: First Steps, on Euronet – European Children's Network, www.crin.org.

-Fanjoy, S. & Sullivan, S., Developing a Monitoring Framework for the Rights of the Child, Canadian Coalition for the Rights of the Child 1998.

-Munterborn, V., Sourcebook for reporting under the Convention on the Rights of the Child, UNICEF, EAPRO and Child Rights Asianet 1997.

-Landsdown, G., Models for Action: The Children's Rights Development Unit. Promoting the Convention on the Rights of the Child in the United Kingdom, UNICEF publication 1996.

-Alston and Crawford, The Future of the Human Rights Treaty Monitoring, Cambridge University Press.